

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen toimintasuunnitelma vuodelle 2024

**Helsingin, Itä-Suomen, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistot sekä
yliopistojen yhteinen Työterveyshuollon virtuaaliyliopisto**

TOIMINTASUUNNITELMAN 2024 YHTEENVETO

Muuttuvat säädökset ja tavoitteet vuodelle 2024

Kaikkien lääketieteen erikoisalojen koulutusuudistus etenee sosiaali- ja terveysministeriön (STM) johdolla ja yliopistojen toteuttamana. Uudessa valtakunnallisessa toimenpideohjelmassa vuosille 2023–2027 tavoitteena on laadukas erikoistumiskoulutus, joka vastaa tämän päivän ja tulevaisuuden haasteisiin väestön, koulutautujien ja kouluttajien tarpeet huomioiden, sekä omalta osaltaan tukee palvelujärjestelmän kehittämistä. Toimenpideohjelman aikataulutetut tavoitteet kattavat yhtäältä koulutusmäärien ja rahoituksen ohjausta sekä lainsäädännön tarkastelua ja toisaalta osaamisperustaisuuden implementointiin ja koulutuksen sisältöön ja laatuun kohdistuvia toimia.

Valtakunnallinen haku- ja valintamenettely toteutuu työterveyshuollon erikoisalalla kahdesti vuodessa. Koulutustarpeeksi on arvioitu STM selvitystyöryhmän raportissa 48 uutta työterveyshuollon erikoislääkärinä vuosittain. Oppialan oma tavoite on vähintään 45 uutta erikoislääkärinä, sillä työterveyshuollon monipaikkainen koulutus kestää käytännössä pitempään kuin muilla erikoisaloilla. Vuonna 2023 erikoisalan oma selvitysryhmä arvioi Itä-Suomen yliopiston johdolla työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden valmistumiseen liittyviä edistäviä ja estäviä tekijöitä. Vuonna 2024 näiden käsittelyä jatketaan ja jatkotoimia tarkennetaan yhteistyössä palvelujärjestelmän ja sitä ohjaavan STM:n valmisteluelinten kanssa. STM selvityshenkilöiden raportissa arvioitiin työterveyshuollon koulutuksen rahoitusmallin toimivan hyvänä esimerkkinä muillekin erikoisaloille. Rahoituksen riittävyyden varmistaminen on tärkeää.

Sisällöllisesti osaamisperustaisuuden implementointia jatketaan edellisellä toimintakaudella käyttöön otetun sähköisen seurantajärjestelmän ELSAn tukemana ja työterveyshuollon oman ELSA-projektin osana. Osaamisperustaisen erikoislääkärikoulutuksen kehittäminen on pitkäkestoinen prosessi, jossa käyttöön otetut palvelut, koulutusta ohjaavat käytännöt ja ohjeistukset edellyttävät jatkuvaa ja arvioivaa tarkastelua rinnakkain. OPS 2023 päivityksen yhteydessä laadittu Erikoistumisen opas tulee päivittää keväällä 2024 suhteessa Osaamisen arviointi- oppaan mahdollisiin päivityksiin ja huolehtia näiden päivitysten siirtyminen ELSA-palveluun sekä niistä tiedottaminen koulutuksen eri osapuolille. Tarkoitus on myös strukturoida ja kehittää yhteistyötä yliopistojen ja palvelujärjestelmän välillä kehittämällä muun muassa vuosikelloja, laadun arvioinnin tapoja, visitaatioita ja koulutusväyliä. Näissä tarvittaneen sovellusten rakentamista työterveyshuoltoon.

Koulutukset

Yliopistot tarjoavat erikoistujille ja kouluttajille monipuolisesti teoriakoulutusta vastaamaan OPS:n osaamistavoitteita. Erikoistujan on hankittava teoriakoulutusta yhteensä 200 tuntia, joista 60 tuntia työterveyshuollon virtuaaliyliopiston kursseilta.

Vuonna 2024 alkaa uusia ohjattuja kursseja 4. Yhteensä ohjattuja kursseja ja seminaareja on noin 25, joista voi saada yhteensä yli 250 tuntia teoriakoulutukseen. Tarjonta on täten monipuolista ja erikoisalan kannalta riittävää sekä kattavaa. Itseopiskeluun on tarjolla 48 kurssia, ja niistä voi saada yhteensä noin 180 tuntia teoriakoulutukseen.

Kouluttajakoulutuksessa jatkamme valtakunnallisen Kehity kouluttajana -jatkokurssin toteuttamista sekä pedagogisia iltapäiviä. Uusille kouluttajille pakollinen Kouluttajan startti –kurssi on jatkuvasti tarjolla virtuaaliyliopistossa. Lukuvuoden avajaisten järjestäjänä toimii v. 2024 Tampereen yliopisto. Valtakunnallisen työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen seminaarin kesällä 2024 järjestää Oulun yliopisto.

Resurssit

Rahoitusasetuksessa STM ehdottaa yliopistoille annettavan avustuksen nostoa 10 000 eurolla vuodelle 2024 eli yhteensä 720 000 €. Kokonaissumma 2,9 M€ on pysynyt samana rahoituslain alusta, vuodesta 2005, saakka eikä vastaa nykyistä tarvetta.

Työterveyshuoltoon erikoistuvia lääkäreitä on viiden yliopiston alueella noin 870 ja yliopistojen hyväksymiä koulutuspaikoissa toimivia kouluttajia on noin 300. Koulutuspaikkasopimus on tehty noin 200 koulutuspaikan kanssa. Henkilöstön määrä yliopistoissa on kiistatta niukka erikoisalankoulutuksen tehtävien hoitamiseksi. Professorit (5.0 htv, Turun yliopiston professuuri on auki) ja muu henkilöstö (n. 10 htv) koordinoivat toiseksi suurimman erikoistumisalan opintoja tehokkaasti ja hyvässä yhteistyössä tämän toimintasuunnitelman mukaisesti.

Sisältö

1. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus: yleistä	5
2. Erikoislääkärikoulutuksen yhteistyö.....	8
2.1.Yliopistojen yhteistyö.....	8
2.2.Yhteistyö Työterveyslaitoksen kanssa	12
2.3.Yhteistyö muiden erikoislääkärikoulutukseen liittyvien organisaatioiden kanssa	13
3. Koulutustarjonta	15
3.1.Valtakunnallinen seminaari.....	15
3.2.Kouluttajakoulutus.....	15
3.3.Ohjatut koulutukset	16
3.4.Itseopiskelu	21
4. Helsingin yliopisto	33
4.1.Projektit ja hankkeet.....	33
4.2.Aluekohtainen koulutus	34
5. Itä-Suomen yliopisto	35
5.1.Aluekohtainen koulutus.....	35
5.2.Muu yhteistoiminta ja tiedotus.....	36
5.3.Tutkimus.....	36
6. Oulun yliopisto	37
6.1.Projektit ja hankkeet.....	37
6.2.Aluekohtainen koulutus	38
6.3.Tutkimus.....	38
7. Tampereen yliopisto.....	39
7.1.Aluekohtainen koulutus	39
8. Turun yliopisto	40
8.1.Projektit ja hankkeet.....	40
8.2.Aluekohtainen koulutus	40
8.3.Kumppanuuskoulutus.....	41
8.4.Tiedotus.....	41
9. Työterveyshuollon virtuaaliyliopisto	42
Lausunto	44
Liite 1 Koulutukset	

1. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus: yleistä

Tässä dokumentissa kuvataan viiden yliopiston yhteinen työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen toimintasuunnitelma vuodelle 2024. Lyhyesti kuvataan myös erikoislääkärikoulutuksen työelämäyhteistyön kannalta olennaisia hankkeita vuonna 2024. Toiminta lääkäreiden peruskoulutuksessa ja muu kuin erikoistumiskoulutuksen tieteellisiin tavoitteisiin vastaava tutkimustoiminta rajautuu tämän suunnitelman ulkopuolelle.

Erikoislääkärikoulutuksen rakenteet ja uudistuksen vaihe

Yliopistot vastaavat sosiaali- ja terveysministeriön (STM) alaisuuteen 1.2.2015 siirtyneestä erikoislääkärikoulutuksesta sen sisällön, koordinoinnin ja laadun varmistamiseksi. Erikoislääkärikoulutus perustuu lakiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä, asetukseen erikoislääkärikoulutuksesta sekä sen uudistuksesta (STM 56/2015 ja 55/2020), yliopistojen yhteisen opetussuunnitelman (OPS2023-) sisältämiin yleisiin koulutusvaatimuksiin ja työterveyshuollon erikoisan opetussuunnitelmaan, OPS Osaamisen arviointi -oppaaseen, työterveyshuollon virtuaaliyliopistosta löytyvään työterveyshuoltoon erikoistumisen oppaaseen, sähköiseen toteutukseen ja dokumentointiin ELSA-palvelussa, ja lisäksi yliopistojen ja koulutuspaikkojen välisiin työterveyshuollon erikoisan koulutuspaikkasopimuksiin, jotka noudattavat erillisrahoituslaskia ja sen asetusta.

Erikoislääkärikoulutus on ammatillista täydennyskoulutusta. Koulutus suoritetaan pääosin työssä oppien ja koulutusohjelman osaamistavoitteiden mukaan. Oppimista tuetaan koulutuksilla, ohjauksella ja edistymisen arvioinneilla. Erikoislääkärikoulutus sisältää yliopistojen määrittelemät koulutusjaksot toimipaikkakoulutuksineen ja henkilökohtaisine ohjauksineen, teoria- ja johtamiskoulutuksen, veloitteen oman oppimisen ja koulutuksen arviointiin sekä valtakunnallisen kuulustelun. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusohjelmaan kuuluu yhdeksän kuukauden terveyskeskuskoulutusjakso sekä 51–63 kuukautta kestävä käytännön koulutus. Työterveyshuollon erikoisalalla yliopistot järjestävät koulutusta itsenäisesti yliopistojen autonomiaan perustuen ja yhdessä hyödyntäen yliopistojen yhteistä Työterveyshuollon virtuaaliyliopistoa. Sen kursseille voivat osallistua kaikki erikoistuvat ja kouluttajalääkärit yli yliopistorajojen. Kukin yliopisto koordinoi koulutuspaikkasopimuksiin perustuvaa koulutusta alueensa koulutuspaikoissa. Lisäksi yliopistot tekevät yhteistyötä Työterveyslaitoksen kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) uudessa valtakunnallisessa erikoislääkärikoulutuksen toimenpideohjelmassa vuosille 2023–2027 tavoitteena on laadukas erikoistumiskoulutus, joka vastaa tämän päivän ja tulevaisuuden haasteisiin väestön, kouluttautujien ja kouluttajien tarpeet huomioiden, sekä omalta osaltaan tukee palvelujärjestelmän kehittämistä. Toimenpideohjelman aikataulutetut tavoitteet kattavat yhtäältä koulutusmäärien ja rahoituksen ohjausta sekä lainsäädännön tarkastelua ja toisaalta osaamisperustaisuuden implementointiin ja koulutuksen sisältöön ja laatuun kohdistuvia toimia. Käytännössä on tarkoitus strukturoida ja kehittää yhteistyötä yliopistojen ja palvelujärjestelmän välillä kehittämällä muun muassa vuosikelloja, laadun arvioinnin tapoja, visitaatioita ja koulutusväyliä.

Jo ennen koulutusuudistuksen ensimmäistä toimenpideohjelmakautta 2017–2022 työterveyshuollon oppiala oli osoittanut olevansa kehitystyössä edelläkävijä: erikoisalalla on ollut yhteinen valtakunnallinen OPS yli 20 vuoden ajan, koulutuksen tavoitteet on kuvattu osaamisina ja kouluttajien systemaattisesta pedagogisesta kouluttamisesta on huolehdittu yli 10 vuoden

ajan ja oppimisen etenemisen dokumentointia on tehty lokikirjan ja säännöllisten oppimista edistävien arviointien keinoin samoin yli 10 vuoden ajan. Uudessa toimenpideohjelmassa 2023-2027 tunnustetaan työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen erityispiirteet kuten monipaikkaisuus ja palvelujärjestelmän ohjauksen erilaisuus. Lisäksi STM:n selvityshenkilöiden raportissa arvioitiin työterveyshuollon koulutuksen erilaisen rahoitusmallin toimivan hyvänä esimerkkinä muillekin erikoisaloille. Käytäntöjen erityispiirteistä johtuen on vastaavasti selvää, että työterveyshuollon erikoisalalla on erikseen rakennettava omia ratkaisuja toimenpideohjelmassa 2023-2027 kuvattujen käytännön tavoitteiden toteutumisen mahdollistamiseksi. Näitä käytännön ratkaisuja ja välineitä rakennetaan osana Tth-ELSA-projektia ja työterveyshuoltoon erikoistumisen oppaan vuosittaisia päivityksiä. Tähän liittyvää yhteistyötä tehdään sekä yliopistojen kesken että kouluttajalääkärien kanssa.

Osana erikoislääkärikoulutuksen uudistusta on otettu käyttöön valtakunnallinen haku- ja valintamenettely, jossa päähaku on syksyisin ja täyttämättä jääneiden paikkojen lisähaku keväisin. Osa yliopistoista (Helsinki ja Oulu) mahdollistaa työterveyshuollon erikoisalalla hakupaikkojen jakamisen syys- ja keväthakuihin, jolloin haku on kahdesti vuodessa. Koulutustarpeeksi on arvioitu STM:n selvitystyöryhmän raportissa 48 uutta työterveyshuollon erikoislääkäriä vuosittain. Työterveyshuollon monipaikkainen koulutus kestää käytännössä pitempään ja valmistuneiden osuus on ollut pienempi kuin useilla muilla erikoisaloilla.

Vuonna 2023 erikoisalan oma selvitysryhmä arvioi Itä-Suomen yliopiston johdolla työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden valmistumiseen liittyviä edistäviä ja estäviä tekijöitä. Työryhmän mukaan valmistumista edistää aktiivinen tuki ja kannustus työpaikalla, osa-aikaisuuden mahdollistaminen työterveyshuollon ulkopuolisissa palveluissa, koulutuspaikkojen saataavuus lähellä kotia sekä yksilölliset ratkaisut. Tärkeimpiä valmistumista estäviä tekijöitä ovat valmistumisen kannustimiin liittyvät tekijät. Erikoistuvan valmistumista ei kannusta yleensä mikään. Työterveyslääkäri-nimikkeellä voi hyvin toimia työterveyshuollossa eivätkä asiakasyritykset aina osaa vaatia erikoislääkäriä asiakasvastaavaksi lääkäriksi. Työryhmä esitti, että kaikki erikoislääkärikoulutuksen osapuolet (yliopistot, koulutuspaikat, STM) sitoutuvat edistämään tahoillaan ja yhdessä erikoistuvien valmistumista. Vuonna 2024 näiden käsittelyä jatketaan ja jatkotoimia tarkennetaan yhteistyössä palvelujärjestelmän ja sitä ohjaavan STM:n valmisteluelinten kanssa.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen tehtävät

Olemme kiteyttäneet työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen palvelulupauksen seuraavasti: koulutamme tehokkaasti, laadukkaasti ja työelämän tarpeet ja lainsäädännön pätevyysvaatimukset huomioon ottaen määrällisesti riittävästi työurien tukemiseen kykeneviä työterveyshuollon erikoislääkäreitä, jotka valmistuessaan ovat saavuttaneet seuraavat osaamistavoitteet.

Erikoisalan tehtävien mukaisesti:

- Tuntevat työn ja terveyden yhteydet ja osaavat toimia työn terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja työhön liittyvien voimavarojen edistämiseksi yksilöiden, työpaikkojen ja moniammatillisen työterveystiimin kanssa
- Osaavat arvioida ja tukea työkykyä yhteistyössä työpaikan, terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden, sosiaalivakuutusjärjestelmän ja työvoimahallinnon kanssa

- Kykenevät työterveysyhteistyössä asettamaan toiminnalle tavoitteita, perustelemaan tarpeellisia toimenpiteitä ja arvioimaan niiden vaikuttavuutta yhdessä asiakkaiden kanssa.

Käytännön toimintoina:

- Hallitsevat työterveyshuollon toiminnan suunnittelun, työpaikkaselvitykset ja terveystarkastukset, neuvonnan ja ohjauksen, työterveyspainotteisen sairaanhoidon sekä erilaiset yhteistyön muodot tarvittavine lausuntoineen, OPS kuvaamin täsmennyksin.

Yksilöllisinä osaamisina:

- Hallitsevat työn eettisen, lainsäädännöllisen ja teoreettisen taustan, erikoisalan kliiniset taidot sekä monitasoisissa asiakkuuksissa tarvittavat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot sisältäen projektityöskentelyn taidot ja OPS kuvaamin täsmennyksin.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen tavoitteet vuodelle 2024

Määrällisenä tavoitteena on vähintään 45 uutta työterveyshuollon erikoislääkärinä vuosittain (kolmen vuoden keskiarvo). Tällä korjataan edelleen vallitsevaa työterveyshuollon erikoisalan erikoislääkäripulaa suhteessa lainsäädännön pätevyysvaatimukseen sekä eläköitymisestä johtuvaa alalta poistumaa lähivuosina.

Tavoitteeseen pääsyn edistämiseksi vuonna 2024 toteutetaan valmistumis-selvitystyöryhmän toimenpide-ehdotuksia: edistetään palvelujärjestelmän kanssa insentiivejä valmistua, jatketaan laajempaa keskustelua työterveyslääkäri-nimikkeen käytöstä, sitoutetaan verkoston kaikkia osapuolia tukemaan valmistumisia, edistetään koulutusjaksojen alueellista saavutettavuutta, tarkastellaan yliopistoissa erikoistuvien yksilöllisiä tilanteita ja tuen tarpeita ja edellä kuvatun työn tueksi varmistetaan riittävä koulutuksen rahoitus.

Konkreettinen yhteydenpidon menettely erikoistujien kanssa vuonna 2024 liittyy kaikkien erikoistujien veloitteeseen liittyä ELSA-järjestelmään, mihin Tth-ELSA-projekti osaltaan tuottaa välineitä. Samalla käyttöönottokynnystä madaltamalla ehkäistään putoamisia erikoistumisohjelmasta.

Koulutusjärjestelmän rahoitukseen liittyvänä tavoitteena on varmistaa rahoituksen riittävyys tarpeisiin:

Yhteiskunnallisesti tärkeän työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen erillisrahoituslaki on ollut voimassa vuodesta 2005 alkaen ja toistaiseksi voimassa 1.1.2020 alkaen, mutta sen vuosittaisen asetuksen mukainen rahoitus on jäänyt jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä. Rahoituksen tasoa on nostettava vuonna 2025 vastaamaan yhteiseen tavoitteeseen, että erikoislääkäreitä valmistuisi riittävä määrä palvelujärjestelmän tarpeisiin.

Koulutuksen sisältöjen ja laadun ja rakenteiden kehittämisen tavoitteina on laajentaa ja sujuvoittaa viime vuosina kehitettyjen osaamisperustaisen koulutuksen välineiden käyttöön-ottoa.

Vuonna 2024 tarpeen tarkastella ja kehittää nykyisten EPA-tavoitteiden ja arvioiden toimivuutta, riittävyttä, ja menetelmien sujuvuutta, myös arvioinnin välineitä. Mahdolliset muutokset huolehditaan tarpeellisiin dokumentteihin kuten keväällä 2024 päivitettäviin OPS Arvioinnin oppaaseen sekä työterveyshuoltoon erikoistumisen oppaaseen. Mahdolliset muutokset tulee myös viedä ELSAan, joten Tth-ELSA projekti on tässä kehitystyössä tärkeä toimija.

Kehitämme vastaavasti edelleen kouluttajakoulutusta ELSAn ja osaamisperustaisuuden välineiden käyttöönoton laajentamisen onnistumisen ja mahdollisesti tarpeellisten jatkokehittämisten tueksi. Varmistamme, että kentän koulutuspaikkojen yhteyshenkilöt tulevat huomioiduksi koulutus uudistuksen vaikutuksista ja työvälineistä koulutustoimipaikoilla. Vastuullisena tahona tämänkin kokonaisuuden ja viestintämateriaalin laatimisen osalta toimii Tth-ELSA-projekti, jota koordinoi Oulun yliopisto.

Teoriakoulutuksen substanssin osalta tarkastelemme oppisisältöjen valikoimaa siten, että kaikkien kurssien sisältöjen vastaavuus kaikkiin OPS:n osaamistavoitteisiin on tunnistettu ja puuttuvat sisällöt vähitellen täydennetty. Arviointityö jatkuu projektiryhmätyöskentelynä vuonna 2024 ja tavoitteena on sekä varmistaa koulutustarjonta suhteessa osaamistavoitteisiin myös luoda julkistettava esitystapa koulutuksista näin tarkasteltuna. Vastuullisena toteuttajana toimii virtuaaliyliopiston työryhmä.

Kehitämme edelleen koulutuksen tutkimusperustaisuutta ja vahvistamme työterveyslääkäreiden tutkijataitoja.

Huolehdimme yllä todetusti, että työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen erityiskysymykset otetaan huomioon uudistettaessa kaikkien alojen erikoislääkärikoulutuksen rakenteita esimerkiksi koulutuspaikkojen yhteistyökäytäntöjen, visitaatioiden ja koulutusväyliin liittyvien koulutuspaikkojen hakujärjestelmien kehittämistyössä. On tarpeen varmistaa koulutusjaksojen suorittamismahdollisuudet (esim. kliiniset sekä työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjaksot) kaikilla alueilla.

2. Erikoislääkärikoulutuksen yhteistyö

2.1. Yliopistojen yhteistyö

Kaikkien yliopistojen yhteistyöverkosto Valtakunnallinen ammatillinen jatkokoulutustoimikunta (VAJT) valmistelee kaikkien erikoisalojen koulutus uudistuksen toimenpiteitä. Työterveyshuollolla ei ole VAJT:ssa edustajaa. Yliopistojen omissa ammatillisissa jatkokoulutustoimikunnissa (AJT) oppialallamme on edustus, Oulussa (Leena Ala-Mursula) ja Kuopiossa (Tuula Oksanen), Tampereella (Riitta Sauni) sekä Helsingissä Erikoislääkärikoulutuksen johtoryhmässä (Asta Antila). Alueellisissa neuvottelukunnissa oppialallamme on edustus Oulussa

(Leena Ala-Mursula). Valtakunnallisen loppukuulustelun vaatimusten ja kuulusteluvuorojen koordinoinnista kaikilla erikoisaloilla vastaa Turun yliopisto.

Työterveyshuollon erikoisalan koulutuksen valtakunnallisesta koordinaatiosta, resursseista ja koulutuksen kehittämisen linjauksista vastaa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallinen koordinaatioryhmä, jonka muodostavat erikoisalan professorit. Ryhmän puheenjohtajana toimii v. 2024 professori Leena Ala-Mursula. Kokouksia järjestetään säännöllisesti, keskimäärin kerran kuukaudessa.

Kaksi kertaa vuodessa kokoontuvaan laajennettuun koordinaatioryhmään kuuluvat professorien lisäksi kliiniset opettajat, kouluttajakoulutuksen koordinoiva pedagoginen asiantuntija, verkkopedagogit, yliopisto-opettajat ja muu yliopistoissa koulutuksen toteutukseen osallistuva henkilöstö. Syksyllä järjestettävään kokoukseen kutsutaan myös tärkeimpien sidosryhmien edustajia (STM, TTL, EK, SAK, Akava, Kela ja STLY ja käsiteltävien asioiden mukaisesti tarvittaessa muitakin).

Kouluttajakoulutus -työryhmä kokoontuu säännöllisesti, vähintään kerran kuukaudessa, koulutusten käytännön toteuttamista, rakennetta, sisältöä ja kehittämistä koskevissa asioissa koordinaatiotyöryhmän asettamien suuntaviivojen mukaisesti.

Yhteistä Työterveyshuollon virtuaaliyliopistoa koordinoi Helsingin yliopisto yliopistojen yhteisen erikoislääkärikoulutuksen toimintasuunnitelman ja koordinaatioryhmän päätösten mukaisesti. Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston ylläpidosta ja kehittämisestä vastaa prof. Kari Reijula (HY) yhteistyössä luvussa 9 kuvatun **virtuaaliyliopiston työryhmän** kanssa. Erikoistuvat lääkärit ja kouluttajalääkärit voivat osallistua kursseille yli yliopistorajojen.

Em. pysyvät ryhmät voivat perustaa tai niiden rinnalle voidaan perustaa **erillisiä hanke- ja tehtäväkohtaisia työryhmiä**:

- Vuonna 2024 jatkamme työryhmän tapaan yhteistä TTH-ELSA-projektia, jolla varmistamme vuonna 2022 käyttöön otetun ELSA-palvelun käyttöönoton laajentamisen, käyttöä sujuvoittavan jatkokehittämisen, ELSAssa toteutuvien osaamisperustaisten arviointien ja välineiden laadun kehittämisen. Työryhmä valmistelee kehittämisiä vastaavat päivitykset OPS osaamisen arvioinnin oppaaseen ja työterveyshuoltoon erikoistumisen oppaaseen laajemman koulutusuudistuksen edellyttämän kehitystyön mukaisesti. Lisäksi valmistellaan materiaaleja hyödynnettäväksi kouluttajakoulutuksissa ja erikoistujien neuvonnassa. Yliopistot luopuvat paperisten lomakkeiden käytöstä erikoislääkärikoulutuksessa ja siirtyminen ELSA-palveluun koskee vuonna 2024 kaikkia erikoistuvia lääkäreitä. Valmistaudumme tiedottamaan ja ohjaamaan erikoislääkärikoulutuksen toimijoita tämä huomioiden. Projektista vastaa Oulun yliopisto valtakunnallisen ohjausryhmän tukemana.
- Virtuaaliyliopiston projektina tarkastellaan ja varmistetaan osaamistavoitteiden ja erikoisalan keskeisten työtehtävien mukaisten teoriaopintojen tarjonta ja saatavuus sekä opinnoista tiedottaminen.

- Yhteisopettajuus

Osassa kursseja vastuutahona on useamman yliopiston jäsenistä koostuva työryhmä. Kunkin työryhmään kuuluisi kliinisiä opettajia ja verkkopedagogeja. Yhdessä työryhmä suunnittelee, tuottaa, toteuttaa, arvioi ja päivittää kurssinsa vuosittain ottaen huomioon mm. saadut palautteet.

Edellä kuvattua yhteisopettajuutta edustavia kursseja ovat erikoistujille suunnattu Startti ja työterveyshuollon erikoistumissuunnitelma, kouluttajalääkäreille suunnatut Kouluttajalääkärin Startti, Kehity kouluttajana ja Opettajainhuone, sekä Ohjaaminen työterveyshuollossa.

Yhteisopettajuuden etuja ovat avoimuus, yhteisöllisyys, kollegiaalisuus, laaja-alaisuus, osaamisen, vastuun ja resurssien tarkoituksenmukainen jakaminen sekä toisilta oppiminen.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen haku- ja valintamenettelyyn liittyvä yhteistyö

Kaikkien alojen erikoislääkärikoulutukseen hakemisessa siirryttiin vuonna 2019 kahdesti vuodessa toteutuvaan haku- ja valintamenettelyyn, joka muuttui kerran vuodessa syksyisin tapahtuvaksi varsinaiseksi hauksi ja kevään lisähauksi v. 2022 ja vuonna 2023 osa yliopistoista mahdollisti työterveyshuollon hakupaikkojen jakamisen kahteen erään. Haettavaksi avattavien paikkojen määrää valmistellaan koordinaatioryhmässä yhteistyössä esitettäväksi ja päätettäväksi kussakin tiedekunnassa. Tämän lisäksi koordinaatioryhmä päättää annetuista vaihtoehdoista haastattelun kysymykset työterveyshuollon erikoisalalla.

Erikoislääkärikoulutuksen määräaikainen 24 kuukauden opinto-oikeus alkaa ensimmäisen vaiheen valinnasta. Tärkeä osa valintamenettelyä on kuuden kuukauden koejakso, jolloin aloitetaan koulutuspaikkasopimuksen mukainen kouluttajalääkärin ohjaus. Koejakson henkilökohtainen koulutusopimus sekä sen alku-, väli- ja loppuarvioinnit dokumentoidaan ELSA-palvelussa. Tämän lisäksi työterveyshuollon erikoistujat osallistuvat valtakunnallisesti koordinoituihin yliopistokohtaisiin starttiseminaareihin ja suorittavat koejakson aikana yliopistojen tukemana Työterveyshuollon erikoistumissuunnitelma (TthES) -verkkokurssin. Sen rakenteet ja ELSAn henkilökohtaisen koulutussuunnitelman rakenteet on huolehdittu yhteensopiviksi.

Edelleen huolehditaan kouluttajalääkärien ja koulutuspaikkojen perehdyttämisestä ja tukemisesta siirryttäessä uudistettuihin käytäntöihin.

Osaamisperustaisuuden kehittämisen yhteistyö työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksessa

Vuonna 2024 vahvistamme osaamisen arvioinnin kokonaisuutta ja käytännön ohjeistusta, osana kevään Osaamisen arviointi -oppaan 2024-2025 päivittämistä. Arviointi toteutuu sähköisin menettelyin osana ELSA palvelua, minkä tueksi on laadittu Erikoistumisen opas, havainnoinnin lomakkeita ja kouluttajakoulutuksia, joita tarjotaan ja päivitetään vuoden 2024

aikana edelleen. Tavoitteena on myös arvioida ELSA palveluun jo kertynyttä dataa kehittämistyön osana. Kokemuksia seurataan ja arvioidaan eri foorumeilla: ainakin TTH-ELSA -projektiryhmässä, kouluttajakoulutuksen ryhmässä ja koordinaatioryhmässä.

Erikoistuvien neuvonta ja ohjaus

Erikoistumiskoulutus toteutuu työssä oppien, koulutusohjelman määrittämällä jaksolla ja koulutusohjelman tavoitteiden suuntaisesti. Oppimista tuetaan kouluttajalääkärien antamalla henkilökohtaisella ohjauksella ja oppimisen säännöllisillä arvioinneilla, toimipaikkakoulutuksilla ja teoriakoulutuksilla.

Yliopistot antavat erikoistujille neuvontaa ja ohjausta koko erikoistumisajan. Lisäksi tehdään kiinteää yhteistyötä tiedekuntien opintohallintojen kanssa. Jotta erikoistuvien lääkäreiden valmistumista saataisiin edistettyä, yliopistot pitävät säännöllistä yhteyttä erikoistuviin lääkäreihin ja tarjoavat heille opintoneuvontaa.

Koulutuspaikkayhteistyö

Yliopistot tekevät koulutuspaikkasopimukset työterveyshuollon (koejakso ja työterveyshuoltojakso) koulutuspaikkojen kanssa sekä työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakson koulutuspaikkojen kanssa. Koulutuspaikat vastaavat toimipaikkakoulutuksen ja henkilökohtaisen ohjauksen järjestämisestä sopimusten mukaisesti. Koulutusta ja ohjausta voivat antaa yliopistojen hyväksymät kouluttajalääkärit.

Yliopistot koordinoivat tätä koulutuspaikkayhteistyötä em. sopimusten, neuvonnan ja ohjauksen keinoin, tiiviissä yhteistyössä tiedekuntien opintohallintojen kanssa. Koulutuspaikkasopimukset tarkistetaan kolmen vuoden välein ja koulutuspaikkojen muutostilanteissa.

Alueellisia yhteistyötapaamisia ja koulutuksia koulutuspaikkaverkostolle järjestetään yliopistokohtaisin käytännöin. Koulutuspaikkayhteistyö voi sisältää myös koulutukseen liittyvää koulutuspaikkojen kuulemistä sekä koulutuksen kehittämis- ja tutkimustoimintaa. Helsingin ja Turun yliopistot ovat pilotoineet muiden erikoisalojen ohjeita soveltaen myös uudenlaisia visitaatioita ja näistä saatuja kokemuksia arvioidaan vuonna 2024 yhteisesti.

Kouluttajakoulutus

Vuonna 2024 kouluttajakoulutuksessa jatketaan aiemman koulutustarjonnan mukaisesti. Koulutustarjontaan kuuluu Kouluttajan startti –kurssi, pedagogista osaamista syventävä Kehity kouluttajana –koulutus sekä kouluttajalääkäriin pedagogiset iltapäivät vaihtuvine teemoineen. Näiden koulutusten lisäksi kouluttajalääkäreille järjestetään vuosittain pedagogisiin aiheisiin painottuva valtakunnallinen Lukuvuoden avajaiset -seminaari. Vuonna 2024 järjestelyistä vastaa Tampereen yliopisto. Kouluttajakoulutusta suunnitellaan ja toteutetaan viiden yliopiston yhteistyössä. Lisäksi yliopistot tarjoavat aluekoulutuksia omien alueidensa kouluttajille ja koulutuspaikoille.

Kouluttajakoulutuksia toteutetaan pääosin etänä, lukuun ottamatta yliopistokohtaisia tilaisuuksia. Kouluttajaoikeuksia ylläpitäviä ja kouluttajataitoja kehittäviä koulutuksia ovat myös erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallinen seminaari, uusille erikoistujille suunnatut starttiseminaarit, aluekoulutukset ja muut yliopistojen erikseen hyväksymät vähintään kolmen tun-

nin kestoiset pedagogiset koulutustapahtumat. Virtuaaliyliopiston DigiCampuksen Opettajainhuone toimii pedagogisten koulutusten, kouluttajalääkäreiden ja yliopistoverkoston keskinäisen yhteydenpidon ja tiedotuksen foorumina. Kouluttajalääkäreille suunnattu kouluttajan opas Kysy, kuuntele, kannusta ja kehity (2016) mahdollistaa myös omatoimista ohjauskirjallisuuteen perehtymistä. Opasta käytetään myös materiaalina kouluttajakoulutuksissa.

Kouluttajakoulutuksen kehittämislinjat noudattavat erikoislääkärikoulutus uudistusta ketterästi eri vaiheiden mukaisesti. Kouluttajakoulutuksissa annetaan ajankohtaista neuvontaa uudistuksiin liittyen ja tarpeen mukaan tehdään tiedotteita kentän koulutuspaikoille. Verkko-ohjelmat ja kouluttajakoulutuksen materiaalit päivitetään ajankohtaisten muutosten mukaisesti.

Kouluttajalääkärikoulutukset	Ajankohta	Kuvaus
Kouluttajalääkäriin startti – kurssi (1 op)	Jatkuva	<ul style="list-style-type: none"> • Valtakunnallinen ohjattu itseopiskelukurssi. Sisältää oppimistehtäviä, jotka suoritettava hyväksytysti. • Pakollinen uusille kouluttajalääkäreille
Kehity kouluttajana -koulutus (3 op)	Kevät 2024 (tapaamiset 14.2., 20.3. ja 17.4.2024)	<ul style="list-style-type: none"> • Valtakunnallinen monimuotokoulutus vuosittain • Suositellaan täydentäväksi koulutukseksi kaikille
Lukuvuoden avajaiset -seminaari	Syksy 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Valtakunnallinen, etäyhteyksin vuosittain toteutettava, vastuuyliopisto vaihtuu vuosittain
Starttiseminaarit	Tammi-helmikuun taite, kesäkuu	<ul style="list-style-type: none"> • Uusille erikoistujille ja heidän kouluttajilleen suunnatut koulutukset kahdesti vuodessa
Aluekoulutukset tms. koulutukset	Yliopistokohtaisesti	<ul style="list-style-type: none"> • Yliopistojen toteuttamina
Pedagogiset iltapäivät	29.1., 22.4. ja kahdesti syyslukukaudella	<ul style="list-style-type: none"> • Iltapäiväkoulutukset noin 4 kertaa vuodessa
Tth-ERLkoulutuksen valtakunnallinen seminaari	5.-6.6.2024	<ul style="list-style-type: none"> • Kaksipäiväinen seminaari, joka järjestetään vuorovuosin eri yliopistopaikkakunnilla

2.2.Yhteistyö Työterveyslaitoksen kanssa

Yliopistot ja Työterveyslaitos tekevät työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen yhteistyötä ja koulutuksen kehittämistä monella tavalla. Työterveyslaitos hallinnoi STM:n valvonnan rahoituslain mukaista määrärahan käyttöä. Työterveyslaitos huolehtii erikoislääkärikoulutuksen yliopistollisen opetussuunnitelman edellyttämän kuuden kuukauden työterveyslaitosjakson järjestämisestä. Työterveyslaitoksella on viisi toimipistettä (Helsinki, Turku, Tampere, Kuopio ja Oulu), joissa em. työterveyslaitosjakson voi suorittaa. Alue-toimipisteissä jakso toteutetaan kliinisessä työssä ja yhteistyössä paikallisen yliopistollisen keskussairaalan työlääkätieteen poliklinikan kanssa. Erikoistumistoimia on yhteensä 23, joista 11 toimen sekä kolmen kouluttajan rahoitus tulee rahoituslain erillismäärärahasta. Jakso on mahdollista suorittaa myös opetussuunnitelmassa (OPS) nimettyjen keskussairaaloitten työlääkätieteen poliklinikoilla yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa.

Työterveyslaitosjaksoa on viime vuosina kehitetty rakentamalla koulutuksellisia sisältömoduuleja, ja huolehtimalla näiden tarjonnasta valtakunnallisesti. Moduulit kokoavat yhteen keskeisiä aihekokonaisuuksia: altistuminen ja erityisen sairastumisen vaaran arviointi, ammattitaudit, sisäilma, tutkimustiedon kriittinen arviointi, työn psykososiaalinen kuormitus ja kognitiivinen ergonomia sekä ammattikuljettajien ajoterveys. Työterveyslaitosjaksolla on oma lokikirja. Vuonna 2022 on aloitettu keskustelu mahdollisuudesta rakentaa jaksolle omat EPA-tavoitteet ja arvioinnit ja tätä jatketaan vuonna 2024.

Lisäksi Työterveyslaitos tarjoaa täydennyskoulutusta, kuten työterveyshuollon pätevöittävää koulutusta. Tämä lisää merkittävästi koulutuksen tarjontaa. Pätevöittävästä kurssista hyväksytään teoriakoulutukseksi 100 tuntia (1.8.2017 jälkeen suoritettuna, tätä ennen 40 tuntia).

2.3.Yhteistyö muiden erikoislääkärikoulutukseen liittyvien organisaatioiden kanssa

STM:n Terveystieteiden ammattihenkilöiden neuvottelukunnan (TANK) yhteydessä toimivassa erikoislääkärikoulutuksen koordinaatiojaksossa erikoisalaamme edustaa pysyvästi asiantuntijana professori Leena Ala-Mursula.

HY:n professori Kari Reijula toimii Euroopan erikoislääkäriyhdistyksessä (UEMS) alamme erikoislääkärikoulutuksen johtokunnassa ja sen EU-tason erikoislääkärikoulutuksen koulutusvaatimuksia (European Training Requirements, ETR) päivättävän ryhmän puheenjohtajana. Hän on myös jäsenenä EU-tason erikoislääkäritentin valmisteluryhmässä. Työryhmä valmisteleekin parhaillaan neljättä yleiseurooppalaista tenttiä ja seuraava kuulustelu on tarkoitus toteuttaa loppuvuodesta 2024.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallinen verkosto osallistuu alan koulutusten järjestämiseen yliopistojen lääketieteellisten tiedekuntien muiden oppialojen, Suomen Työterveyslääkäriyhdistyksen (STLY), alueellisten lääketiedetapahtumien, Kelan ja vakuutusjärjestelmän toimijoiden sekä työsuojeluviranomaisten kanssa.

Osallistumme alan substanssia ja koulutuksen kehittämistä koskeviin koulutuksiin, seminaareihin ja kongresseihin kotimaassa ja ulkomailla (esim. AMEE ja ICOH). Riitta Sauni on kansainvälisen työterveysjärjestö ICOH:in johtokunnan jäsen. Tampereen yliopisto on myös European Association of Schools of Occupational Medicine (EASOM) jäsen.

Professori Riitta Sauni on edustanut työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusverkostoa STM:n työterveyshuollon neuvottelukunnan työterveyshuoltojaostossa ja professori Leena Ala-Mursula on ollut varajäsen. Neuvottelukunta jaostoineen on tärkeä yhteistyöfoorumi. Uusi neuvottelukunta ja sen jaostot nimetään seuraavalle kolmivuotisjaksolle v. 2024 alussa. Erikoislääkärikoulutuksen työelämäyhteyksiä ylläpidämme työskentelemällä myös muissa valtakunnallisissa ja alueellisissa työterveys- ja työhyvinvointialan verkostoissa sekä tutkimus- ja kehityshankkeissa

Muusta keskeisten sidosryhmien kanssa tehtävästä yhteistyöstä kts. myös kohta 2.1.

3. Koulutustarjonta

Yliopistot järjestävät ja tarjoavat yhteistyössä koulutuksia erikoistujille ja kouluttajille yliopistojensa alueella ja virtuaaliyliopistossa. Erikoistujat ja kouluttajat voivat osallistua minkä tahansa yliopiston järjestämään koulutukseen riippumatta siitä, missä yliopistossa ovat kirjoilla tai minkä yliopiston hyväksymiä kouluttajia ovat. Koulutukset ovat maksuttomia. Kaikista ohjatuista kursseista haetaan erikoistumiskoulutukseen teoriakoulutuksen tunteja. Myös suuresta osasta itseopiskelukursseja voi saada näitä tunteja, mikä edellyttää kurssialueella määriteltujen, muille vapaaehtoisten kurssitehtävien (tentti, essee, ym.) hyväksytyä suorittamista.

Teoriakoulutuksen tunteja vaaditaan erikoistumisajalta yhteensä 200 tuntia, joista 60 tuntia tulee olla Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston kursseja. Ennen 1.8.2017 aloittaneilla teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan yhteensä 100 tuntia.

3.0. Valtakunnallinen seminaari

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallinen seminaari

Järjestävä yliopisto: Oulun yliopisto

Ajankohta: 5.-6.6.2024

Paikka: Radisson Blu Oulu

Teoriatunnit: anotaan. Seminaari hyväksytään myös kouluttajilta vuosittain vaadituksi yliopiston järjestämäksi pedagogiseksi koulutukseksi. Alustava ohjelma julkaistaan helmikuussa 2024.

3.2 Kouluttajakoulutus

Kouluttajalääkärien Lukuvuoden Avajaiset

Järjestävä yliopisto: Tampereen yliopisto

Ajankohta: syyskuu 2024

Lukuvuoden avajaiset on valtakunnallinen työterveyshuollon kouluttajalääkäreille suunnattu seminaari, jossa käsitellään erikoislääkärikoulutuksen ja ohjauksen ajankohtaisia asioita. Seminaari suunnitellaan yhdessä yliopistojen kesken ja toteutetaan vuosittain kiertävän periaatteen mukaisesti eri yliopistopaikkakunnilla. Seminaari hyväksytään kouluttajilta vuosittain vaadituksi osallistumiseksi yliopiston järjestämään pedagogiseen ja muuhun koulutukseen. Tilaisuudessa käydään läpi ajankohtaiset kouluttajia ja erikoistuvia koskevat asiat. Mukana on usein vierailevia luennoitsijoita verkostosta.

Kouluttajalääkäriin starttikurssi

Järjestävä yliopisto: kaikki yliopistot

Ajankohta: jatkuvasti avoinna

Uuden kouluttajalääkäriin on suoritettava tämä kurssi kuuden (6) kuukauden kuluessa kouluttajaoikeuksien myöntämisestä. Aiemmin kouluttajaoikeudet saaneilla kurssin suorittaminen hyväksytään vuosittain vaadittavaksi pedagogiseksi koulutukseksi. Kouluttajalääkäriin starttikurssin suorittamalla uusi kouluttaja hankkii valmiudet ohjaamisen aloittamiseksi.

Kehity kouluttajana -kouluttajalääkärien pedagoginen jatkokoulutus

Järjestävä yliopisto: kaikki yliopistot

Ajankohta: kevät 2024, koulutuspäivät 14.2., 20.3. ja 17.4.2024

Koulutus syventää kouluttajalääkäreiden pedagogista osaamista ja se on suunnattu kouluttajalääkäreinä jo jonkin aikaa toimiville erikoislääkäreille. Koulutus toteutetaan tilanteen salliessa lähi- tai etätapaamisin ja siihen kuuluu teemoihin liittyviä tehtäviä ja materiaaleja.

Kouluttajalääkärien pedagogiset iltapäivät

Vastuuyliopisto: HY, mukana kaikki yliopistot

Ajankohta: 29.1., 22.4. ja kaksi iltapäivää syksyllä 2024

Pedagogiset iltapäivät on suunnattu etenkin kouluttajalääkäriin perustaidot jo hankkineille. Tilaisuuksien tavoitteena on syventää edelleen kouluttajien pedagogista osaamista ajankohtaisten aiheiden parissa. Tilaisuudet on suunnattu kaikille yliopistoverkoston kouluttajalääkäreille.

Opettajainhuone

Vastuuyliopisto: kaikki yliopistot

Digicampuksen hallinnointivastuu: Oulun yliopisto

Ajankohta: Alue on koko ajan käytettävissä ja sitä päivitetään jatkuvasti

Opettajainhuone on tieto- ja viestintäalue yliopistojen kanssa kouluttajasopimuksen tehneille kouluttajalääkäreille. Opettajanhuoneeseen kootaan pedagogisten iltapäivien ja Lukuvuoden avajaisten materiaalit ja siellä jaetaan pedagogisia vinkkejä ja materiaaleja opettamisen ja ohjaamisen tueksi.

3.0.1.Ohjatut koulutukset

Epidemiologia

Järjestävä yliopisto: Tampereen yliopisto

Ajankohta: syksy 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t.

Verkkokurssilla opetellaan epidemiologian peruskäsitteitä työterveyden näkökulmasta. Kurssin suorittuaan opiskelija ymmärtää epidemiologian peruskäsitteet, osaa hahmotella tutkimussuunnitelman, tuntee sairauksien esiintyvyyden mittaluvut, epidemiologisen tutkimuksen tyypit, aineiston analysoinnin pääperiaatteet, syy-yhteyden arvioinnin sekä tutkimuksen tulkinnan periaatteet ja osaa arvioida virhelähteitä sekä lukea kriittisesti julkaisuja.

Irti tupakasta vieroituksen nyky menetelmin

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Ajankohta: syksy 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 3 t.

Tavoitteena on, että osallistuja tuntee tupakkavieroituksen nykytilanteen ja keskeiset periaatteet ja osaa soveltaa niitä moniammatillisena yhteistyönä. Seminaari toteutetaan puolen päivän mittaisena. Kurssilla käydään läpi tutkimustietoa ja tupakasta vieroituksen hyviä käytäntöjä esimerkein, sekä koulutetaan osallistujat HUS:n Tupakoimattomana Leikkaukseen (TupLei) mallin käyttöönottoon. Koulutuksessa käydään läpi uunituore tupakasta vieroituksen Käypä hoito suositus, jos se valmistuu syksyyn 2024 mennessä.

Kognitiivinen ergonomia *UUSI

Järjestävä yliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Ajankohta: syksy 2024, kurssi pilotoitu syyskaudella 2023

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t

Mistä hyvä kognitiivinen ergonomia koostuu? Miten sitä voi arvioida ja parantaa? Kurssin jälkeen ymmärrät kognitiivisen ergonomian eli aivotyön perusteita ja osaat soveltaa tietoja työssäsi osana tavoitteellista moniammatillista yhteistyötä ergonomiakysymyksissä. Fyysisen, kognitiivisen ja organisatorisen ergonomian kurssit muodostavat kokonaisuuden, joka antaa osallistujalle hyvän käsityksen ergonomiasta, joka kohdistuu työn muokkaamiseen vastaamaan työntekijän ominaisuuksia .

Miten valmistaudun toimintasuunnitelmapalaveriin?

Järjestävä yliopisto: Oulun yliopisto

Ajankohta: syksy 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t.

Kurssin tavoitteena on oppia vaikuttavaa työterveyshuollon toiminnan suunnittelua ja kumppanuuteen perustuvaan työterveysyhteistyön toteuttamista. Kurssilla opitaan asettamaan asiakkaan tarpeesta lähteviä tavoitteita työterveysyhteistyölle ja arvioimaan tavoitteiden saavuttamista. Kurssilla laaditaan työkyvyn tilannekuva asiakasyritykselle ja valmistaudutaan toimintasuunnitelmapalaverin pitämiseen. Kurssilla opitaan ymmärtämään paremmin asiakkaan odotuksia ja organisaation näkökulmaa työkykyjohtamiseen. Kurssiin sisältyvät uudistetut luennot ja kirjalliset opiskelumateriaalit verkossa, oppimistehtävät, itsenäinen sekä kouluttajalääkäriin ohjaama työskentely oman asiakasorganisaation parissa, verkkokeskustelut sekä verkkotapaaminen.

Ohjaaminen työterveyshuollossa *UUSI

Vastuuyliopisto: kaikki yliopistot

Koordinaatiovastuu: Itä-Suomen yliopisto

Ajankohta: valmistuu vuonna 2024

Ohjausosaamisen hankkeen ja sen tutkimustulosten pohjalta tuotetaan erikoistujille tarkoitettu kurssi. Kurssi vastaa erikoislääkärikoulutuksesta annetun asetuksen (STM 55/2020) tavoitteeseen, jonka mukaan erikoistuvan lääkärin on saatava valmiudet mm. oppimisen ohjaamiseen ja osaamisen arviointiin työyhteisössään. Kurssin suorittamisen jälkeen erikoistuja tietää, mitä ohjaus on ja missä ohjausosaamista työterveyslääkäriin työssä tarvitaan. Kurssilla opitaan tuntemaan työssä ohjaamisen näkökulmia ja soveltamaan niihin liittyviä menetelmiä. Tavoitteena on myös, että erikoistuja ymmärtää ohjausosaamisen merkityksen ja sen kehittämisen tärkeyden osana työtään.

Osaava tiedonhaku työterveyshuollossa

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Ajankohta: alkusyksy 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 10 t

Työterveyslääkärillä on jatkuva tarve löytää nopeasti ajantasainen tieto, oli sitten kyseessä työperäisten altisteiden torjunta, toksikologia tai tuoreimmat viranomaismääräykset ja lainsäädäntö. Verkkokurssi valmentaa näiden sähköisten työterveyshuollon tietolähteiden käyttöön. Koulutuksen materiaalit ovat lyhyitä videoluentoja, jotka perehdyttävät tietokantojen tietosisältöön ja käyttötekniikkaan. Omaa käyttötaitoa pääsee kehittämään harjoitustehtävillä, joiden ratkaisemiseen käytetään kotimaisia ja kansainvälisiä tietokantoja.

Projektiosaamista työterveyslääkäreille *UUSI

Järjestävä yliopisto: Oulun yliopisto

Ajankohta: syksy 2024

Ohjatussa verkkokoulutuksessa saat hyvän pohjan projektiosaamiseen työterveydenhuollon kontekstissa. Opit hyödyntämään projektimaista ajattelua osana työtä ja suunnittelemaan ja hallinnoimaan projekteja, jotka parantavat asiakasyhteistyötä ja työterveyshuollon prosesseja. Saat varmuutta projektinhallintataitoihin ja sidosryhmien osallistamiseen vuorovaikutteisena yhteistyönä. Osaat hahmottaa projektin rakennetta ja lääkärin roolia työterveyshuollon toistuvissa toiminnoissa ja niitä täydentävissä projekteissa. Syvennät myös ymmärrystäsi projektityötä tekevien asiakkaiden työn piirteistä.

Koulutuksen laajuus: 10 t

Toteutus: Koulutukseen sisältyy asiantuntijaluentoja, itsenäisiä harjoitustehtäviä omaan työhön liittyen, yhteisiä verkkokeskusteluja sekä projektimaiseen toimintaan sparraava verkkotapaaminen.

Sisäilman terveydellinen merkitys - työterveyslääkärin rooli korostuu

Järjestävä yliopisto: Helsingin yliopisto

Ajankohta: 9/2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t.

Kurssin oppimistavoitteena on, että erikoistuja ymmärtää työpaikan sisäilman merkityksen terveydelle ja kykenee arvioimaan sitä. Kurssin jälkeen osallistuja osaa soveltaa uutta tutkittua tietoa käytännön työssä terveydellisen merkityksen arvioinnissa, tuntee sisäympäristön olosuhdearvioinnin hyvät käytännöt, tietää yleisimmät työpaikkarakennuksen sisäilmaan vaikuttavat tekijät ja niiden tutkimisessa käytettyjä menetelmiä sekä osaa esittää työpaikalla tehtyjen selvitysten perusteella keskeisimmät havainnot sisäilman terveydellisestä merkityksestä. Kurssilla esitellään kaksi uutta suositusta: Terveydellisen merkityksen arviointi sisäilmatilanteissa ja Sisäilmaselvitys ja olosuhdearviointi.

Taloustietoa työterveyslääkärille 1

Järjestävä yliopisto: Tampereen yliopisto.

Ajankohta: kevät 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t. Lisäksi Tampereen yliopisto hyväksyy kurssin Moniammatillisten johtamisopintojen valinnaiseen osaan 1 op oppimispäiväkirjan kanssa.

Verkkokurssin tavoitteena on oppia ymmärtämään työterveyshuollon toimintaympäristön taloudelliset lainalaisuudet.

Tilakäynti - Maatalousyrittäjän työpaikkaselvitys UUSI

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Uusi kurssi, valmistuu vuoden 2024 aikana

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista

Kurssin suorittaminen antaa perustiedot ja valmiuden tilakäynnille eli maatalousyrittäjän työpaikkaselvitykselle. Kurssin käytyään osallistujalla on valmius tilakäynnin suorittamiseen itsenäisesti osana työterveyshuollon moniammatillista tiimiä. Kurssin suoritettuaan osallistuja osaa tilakäynnillä tunnistaa ja arvioida työstä ja työympäristöstä aiheutuvia vaara- ja haittatekijöitä, antaa ohjeistusta niiltä suojautumiseen ja arvioida niihin perustuen työn terveydellisen merkityksen. Lisäksi hän osaa suunnitella terveystarkastustarpeen.

Toksikologiaa työterveyslääkäreille 1 - ammattitaudit, tiedonhaku, riskinarviointi

Järjestävä yliopisto: Turun yliopisto

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t.

Ajankohta: Syksy 2024

Tämän verkkokurssin tavoitteena on perehtyä työtoksikologian ja työlääketeollisen vaaranarvioinnin perusteisiin. Erityisesti tarkastellaan kemikaaliammattitauteja, tiedonhakua ja vaaranarviointia kemikaalitietokantoja käyttäen. Kurssin avulla työterveyslääkäri voi itsenäisesti selvittää useiden kemikaalien riskiprofiilin ja arvioida terveysvaikutuksia ja terveysvaaran torjuntaa.

Työkyvyn arvioimisesta työllistymiskyvyn tukemiseen (ent. Työllistymiskyvyn tukeminen)

Järjestävä yliopisto: Oulun yliopisto

Ajankohta: kevät 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t.

Työllistymiskyvyn terveydellisten edellytysten tukeminen on terveystarkastusperuste ja aihe neuvontaan ja ohjaukseen. Työllistymiskyvyn tukeminen liittyy työurien tukemiseen ja pidentämiseen terveydenhuollon palvelujärjestelmän ja muiden verkostojen yhteistyössä. Kurssin käytyään opiskelija on perehtynyt työllistymiskyvyn tukemisessa tärkeisiin käsitteisiin ja ajattelutapoihin sekä lisännyt valmiuksiaan paikallisten yhteistyöverkostojen rakentamiseen. Ohjattu verkkokoulutus sisältää verkkoaineistoon perehtymistä, erilaisia oppimistehtäviä ja ohjattuja yhteisiä verkkokeskusteluja.

Työpaikkaselvityksen perusteet (joka toinen vuosi työkyvyn arviointi - kurssin kanssa)

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Ajankohta: kaksi koulutuspäivää, kevät 2024 etätapaamisina + tehtävät

Teoriakoulutuksen tunnit: 3+3

Kurssi soveltuu niille, jotka ovat käyneet Työpaikkaselvityksen perusteet -itseopiskelukurssin tai joilla on muutoin vastaavat tiedot. Kurssin tavoitteena on syventää osaamista työpaikkaselvityksen suunnittelussa, toteuttamisessa ja terveydellisen merkityksen arvioinnissa. Erikoistuja osaa kurssin suorittuaan valita ja käyttää sopivia työpaikkaselvitysmenetelmiä erityyppisissä työpaikoissa sekä suosittelua johtopäätösten osalta tarvittavia toimenpiteitä. Kurssi toteutetaan kahtena etätapaamisena, ja siihen kuuluu etukäteistehtäviä.

Työterveyshuollon tutkijataitokoulutus

Järjestävä yliopisto: Helsingin yliopisto

Ajankohta: 2-3 tapaamista keväällä ja syksyllä 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 1,5 t / kerta, ja ne voi lukea hyväksi niin erikoislääkäri- kuin tohtorintutkintoonkin.

Kohderyhmänä ovat työterveyden tutkimusta tekevät tai tutkimisesta kiinnostuneet työterveyslääkärit, ovat he sitten aloittelijoita, senioreja, erikoistuvia tai ohjaajia. Kurssilla opetellaan yhdessä keskeisiä tutkimustaitoja, kuunnellaan kiinnostavia alustuksia, jaetaan kokemuksia sekä verkostoidutaan

Työterveyslääkäriin lakipakki 1

Järjestävä yliopisto: Tampereen yliopisto

Ajankohta: syksy 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t. Lisäksi Tampereen yliopisto hyväksyy kurssin. Moniammatillisten johtamisopintojen valinnaiseen osaan 1 op oppimispäiväkirjan kanssa.

Verkkokurssin tavoitteena on avata työterveyshuollossa työskenteleville lääkäreille työterveyshuollon kannalta keskeisiä lakeja. Pääpaino tässä lakipakin ensimmäisessä osassa on puhtaasti työterveyshuoltoa koskevassa työterveyshuoltolainsäädännössä.

Työterveyslääkärin lakipakki 2

Järjestävä yliopisto: Tampereen yliopisto.

Ajankohta: kevät 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t. Lisäksi Tampereen yliopisto hyväksyy kurssin Moniammatillisten johtamisopintojen valinnaiseen osaan 1 op oppimispäiväkirjan kanssa.

Verkkokurssin tavoitteena on avata työterveyshuollossa työskenteleville lääkäreille työterveyshuollon kannalta keskeisiä lakeja. Tässä Työterveyslääkärin lakipakin toisessa osassa perehdytään työturvallisuuslakiin ja työsopimuslakiin.

Työterveyshuollon perustoimintojen jatkumo *UUSI

Järjestävä yliopisto: Turun yliopisto

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t.

Kurssi valmistuu 2024

Kurssin aikana kehitetään työterveyspalvelujen toiminnan linjakkuutta ja suunnitelmallisuutta jatkumossa riskien arviointi - työpaikkaselvitys - toimintasuunnitelma - terveystarkastukset - tiedonanto, neuvonta ja ohjaus - työterveyspainotteinen sairaanhoito. Kurssilla tarkastellaan oman asiakastyöpaikan perusdokumenttejä ja etsitään keinoja lisätä niiden keskinäistä sidosteisuutta. Kurssille osallistujan kyvykkyys lisääntyy työterveyshuollon kokonaistoiminnan kehittämisessä yhteistyössä asiakastyöpaikan kanssa.

Työterveysneuvottelu

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Ajankohta: 18.3.–17.5.2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 10 t.

Tämän verkkokurssin jälkeen osallistuja ymmärtää työterveysneuvottelujen merkityksen osana työkyvyn ja työhön paluun tukea, hallitsee työterveysneuvottelujen sujuvan käymisen ja niihin liittyvät hyvät kokouskäytännöt ja osaa toimia ammattilaisena myös ristiriitaisissa neuvotteluissa, ymmärtää työterveysneuvottelujen merkityksen ja roolinsa siinä osana yrityksen kanssa tehtävää aktiivista työterveysyhteistyötä, hallitsee työterveysneuvotteluihin liittyvät tietosuojakysymykset sekä pystyy käymään työterveysneuvotteluja työntekijää ja työnantajaa hyödyttävällä tavalla.

Uni ja työ

Järjestävä yliopisto: Oulun yliopisto

Ajankohta: syksy 2024 – kevät 2025

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t

Kurssi on suunnattu erikoistuville ja kouluttajille. Kurssin tavoitteena on syventää osallistujan osaamista unen ja vireystilan vaikutuksista työ ja -toimintakykyyn, epätyypillisten työaikojen ja vuoro-työn arvioinnissa ja haittojen vähentämisessä, sekä unettomuuden ja vireystilaan vaikuttavien sairauksien hoidossa. Kurssi on mahdollista suorittaa kokonaan verkossa. Kurssiin kuuluu verkkomateriaalia, verkkotapaamisia sekä asiakasyrityksen parissa itsenäisesti ja kouluttajalääkärin ohjauksessa suoritettavia tehtäviä.

Yritysjohtamisen osaamista työterveyslääkäreille

Järjestävä yliopisto: Oulun yliopisto

Ajankohta: kevät 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 15 t.

Kurssin käytyään työterveyslääkäri tuntee peruskäsitteitä ja tavallisimpia käytäntöjä yrityselämän johtamisessa, liittyen etenkin strategiseen suunnitteluun, talousjohtamiseen ja työoikeudellisiin kysymyksiin. Ymmärtäessään paremmin yrityselämän lainalaisuuksia työterveyslääkäri osaa perustella ja muotoilla työterveyshuollon suosituksia niiden vaikuttavuutta tukevalla tavalla. Käsitteiden osaminen tukee hyvän työterveysyhteistyön rakentamista. Kurssi täydentää terveydenhuoltoon painotuvia erikoislääkärikoulutuksen johtamisopintoja työterveyslääkäreiden erityistarpeisiin. Toteutetaan kahtena lähiopetuspäivänä, joita tukee verkko-oppimisympäristön materiaali ja itsenäinen reflektio.

3.1.Itseopiskelu

Ajoterveyskurssi

Vastuuyliopisto: Turun yliopisto

Kurssi päivitetty 2022 (Päivitys 2024)

Teoriakoulutuksen tunnit: 6 t.

Kurssin tavoitteena on perehdyttää voimassa oleviin ajokorttien terveysvaatimuksiin ja oppia soveltamaan saamaansa tietoa käytännön työssä esimerkkitapauksissa. Oleellista on hahmottaa, milloin oma kannanotto riittää ja milloin tarvitaan toisen alan erikoislääkärin tai moniammatillisen raadin kannanottoa. Kurssi antaa taustatietoa ajoterveyskriteereistä ja ammattikuljettajan riskitekijöistä työssä. Edelleen kurssi antaa valmiuksia mm. ammattikuljettajan päihdeongelman tunnistamiseen työterveyshuollossa. Työterveyshuollossa tulee arvioida myös ajoterveyskysymyksiä tarvittaessa henkilöautokorttiluokassa, jos työtehtävään kuuluu auton käyttö työssä.

Altistelähtöiset terveystarkastukset- harjoitus tekee (rakennus)mestarin

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Kurssi päivitetty 2023.

Teoriakoulutuksen tunnit: 6 t.

Kurssin käytyään osallistuja osaa suunnitella ja toteuttaa altistelähtöisiä terveystarkastuksia. Kursilla perehdytään altistelähtöisten terveystarkastusten säädöksiin ja uudistuneisiin ohjeisiin käyttämällä rakennusalaa esimerkkinä. Kurssi soveltuu paitsi itsenäisesti suoritettavaksi, myös ohjaajan ja erikoistuvien yhdessä tehtäväksi. Se käy myös myös kokeneelle lääkärille, joka haluaa päivittää tietonsa rakennusalasta ja altistelähtöisiä tarkastuksista. Kurssilla on sähköinen tentti.

Ammattitaudit

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssin tavoitteena on oppia ammattitauteihin liittyvät keskeisimmät asiat: käsitteet, lainsäädäntö, ilmoitusvelvollisuus, tavallisimpien ammattitautien yleisyys, ammattitautien selvittäminen ja tutkimusten porrastus.

Ammattitaudit 10

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Ammattitaudit 10 käsittää kymmenen yleistä ammattitautia. Osioissa käydään läpi ammattitautikohtaisesti yleisyys, altisteet, taudinkuva, diagnostiikka ja toimintatavat ammattitautiepäilyn herätessä.

Ammattitautitutkimuksiin ohjaaminen- remittering till yrkessjukdomsundersökningar

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Kurssi on päivitetty 2023.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t.

Tällä kurssilla opitaan, miten toimia, kun työterveyshuollossa on herännyt epäily ammattitaudista. Tämä itseopiskelukurssi on suunnattu ensisijaisesti työterveyshuollon erikoistuville ja ohjaajille. Se soveltuu kuitenkin myös muille työterveyden ammattilaisille, esim. työterveyshoitajille ja sosiaalityöntekijöille, joiden tulee tuntea tutkimus- ja lähetekäytäntö osatakseen neuvoa asiakkaita.

Asiakkuus työterveyshuollossa - tunne yrityksesi, kehitä yhteistyötä *UUSI

Järjestävä yliopisto: Turun yliopisto

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t.

Kurssi valmistuu 2024

Kurssin aikana opitaan hahmottamaan työterveyshuolto palvelualan B2B-liiketoimintana sekä tutustutaan asiakkuusajatteluun. Osallistuja osaa kurssin jälkeen jäsenellä omien yritystensä asiakas-tarvetta ja on tunnistanut keskeiset yhteistyötahot omissa yrityksissään. Kurssilla osallistuja kehittyy yhteistyön rakentamisessa ja suunnitelmallisessa asiakkuuden hoidossa.

Bli bekant med företagshälsovård

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Kurssi päivitetty 2023.

Undervisningsmaterialet ”Bli bekant med företagshälsovårdens verksamhetssätt” innehåller information om företagshälsovårdens verksamhet och förfaringssätt. Det visar också på ett lättåskådligt sätt hur företagshälsovården kan bistå den övriga hälso- och sjukvården. Kursen berättigar inte till studieprestationer som teoretisk utbildning.

E-lausunnot ja tapaturmat

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Kurssi päivitetty vuonna 2023.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää kurssitehtävän hyväksytysti suorittamista.

Kurssin jälkeen osallistuja osaa laatia hyvän E-lausunnon, tuntee E-lausunnon käyttöaiheet ja tapaturmalajien perustiedot, lainsäädännölliset ja käytännölliset erot sekä korvausten sisällöt (ammattitaudit pois lukien) koskien sosiaali- ja lakisääteisiä vakuutuksia.

Elintarviketyö

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Kurssin tavoitteena on perehdyttää elintarvikealan työolosuhteisiin, altisteisiin ja niiden hallintaan. Aihealueina käsitellään mm. alan erityispiirteitä terveystarkastuksineen ja hygieniavaatimuksineen sekä jauhopölyaltistumista, toistotyötä ja lämpötyöolosuhteita.

ELSA käyttöön

Vastuuyliopisto: Oulun yliopisto

Kurssia päivitetään vuonna 2024

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen ELSA ohjeistuskurssi ja tiedotusalue.

Epidemiologia

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto.

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssin tavoitteena on antaa perustiedot epidemiologiasta ja edistää työterveyttä koskevien epidemiologisten tutkimusten tulkinnan taitoa.

Epätyypillinen työ ja työterveyshuolto

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää kurssitehtävän hyväksyttyä suorittamista.

Verkkokurssin tavoitteena on oppia, mitä on epätyypillinen työ ja miten työurat ovat muuttuneet työelämän muutoksissa, sekä oppia ymmärtämään epätyypillisen työn vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin.

Ergonomia ja tuki- ja liikuntaelämä

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 3 t, edellyttää kurssitehtävien hyväksytysti suorittamista

Fyysisen ergonomian kysymykset korostuivat pandemia- ja etätyöaikana. Mistä hyvä fyysinen ergonomia koostuu? Miten sitä voi arvioida ja parantaa? Kurssin jälkeen ymmärrät ergonomisen suunnittelun perusteita ja osaat soveltaa tietoja työssäsi osana tavoitteellista moniammatillista yhteistyötä. Fyysisen, kognitiivisen ja organisatorisen ergonomian kurssit muodostavat kokonaisuuden, joka antaa osallistujalle hyvän käsityksen ergonomian, työn suunnittelun perusteista.

Erikoistujan koejakson työkalupakki

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssin tavoitteena on antaa perustiedot käytännönläheisesti ja esimerkkien avulla koejakson käytännön työn kannalta tärkeimmistä osa-alueista, kuten ammattitaudeista, riskienarvioinnista, työpaikkaselvityksestä, toimintasuunnitelman teosta, terveystarkastuksista, työterveysyhteistyöstä, keskeisimmästä lainsäädännöstä ja sosiaalivakuutuksesta.

Kaivosala

Vastuuyliopisto: Oulun yliopisto

Päivitykset 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 5, edellyttää verkkotentin suorittamista hyväksytysti

Verkkokurssin tavoitteena on tehdä kaivosalaa tutuksi työterveyslääkäreille. Kurssilla esitellään kaivosalaa, kaivosten altisteita ja niiden erityispiirteitä sekä käsitellään terveydellistä soveltuvuutta työhön ja työkyvyn tukemista.

Kemikaalien terveystarkastusten arviointi ja hallinta

Vastuuyliopisto Helsingin yliopisto

Kurssi päivitetty 2023

Teoriakoulutuksen tunnit: ei.

Kurssin jälkeen osallistuja tuntee kemikaalien terveystarkastusten arvioinnin periaatteet, osaa etsiä tietoa kemikaalien vaaraominaisuuksista ja tietää keinoja kemikaalialtistumisen arviointiin ja altistumisen hallintaan. Osallistuja tuntee myös työterveyshuollon velvollisuudet ja roolin liittyen työpaikan kemikaaliturvallisuuteen.

Konepajatyö

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssilla käsitellään konepajatyön terveysvaaroja ja niiden hallintaa, erityisesti hitsausnäkökulmasta. Aihealueita mm. ovat altistuminen ja ammattitaudit konepajateollisuudessa. Kurssin tavoitteena on myös tutustuttaa kurssilaiset hitsauksessa käytettäviin erilaisiin laitteisiin sekä eri hitsausmenetelmiin.

Kuntoutus ja työkyvyn tuki työterveyshuollossa

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Kurssi päivitetään: 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 8 h, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Tämän kokonaisuuden tarkoituksena on antaa erikoistuvalla lääkäriä perustiedot siitä, miten työterveyshuollossa ja työpaikalla kuntoutuksen eri keinoja voi käyttää työssä jatkamisen ja työhön paluun tukemisessa. Työkyvyn tukeen liittyvissä tilanteissa korostuu työterveyshuollon ja kuntoutuksen tiivis tapauskohtainen, ts. työpaikka- ja työntekijäkohtainen yhteistyö. Kuntoutus on moniammatillista, tavoitteellista ja vaikuttavaa toimintaa. Työterveyshuollossa on merkittävä rooli kuntoutuksen suunnittelussa ja seurannassa.

Kurssi on itseopiskelukurssi, joka päivitetään vuonna 2023 ajan tasalle ja saavutettavaksi.

Monikulttuurinen työelämä *UUSI

Järjestävä yliopisto: Turun yliopisto

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t.

Kurssin valmistuu 2024

Kurssin aikana tarkastellaan monikulttuurisuuden, maahanmuuton, työelämän ja terveyden risteyskohtia ja erityiskysymyksiä. Osallistuja tuntee kurssin jälkeen kulttuurisen sensitiivisyyden ja kompetenssin käsitteet, hahmottaa työelämän keskeisen roolin maahanmuuttajan toimijuuden lisääntymisessä ja on saanut lisätietoa vaikeiden kokemusten vaikutuksista mielenterveyteen.

Organisatorinen ergonomia *UUSI

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi valmistuu 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 3 t, edellyttää kurssitehtävien hyväksytysti suorittamista

Mistä hyvä organisatorinen ergonomia koostuu? Miten sitä voi arvioida ja parantaa? Millaista yhteistyö organisatorisen ergonomian kysymyksissä on työpaikan kanssa? Kurssin jälkeen ymmärrät organisatorisen ergonomian perusteita kuten työaikasuunnittelu ja vuorotyön hallinta, henkilömitoitus, työprosessit ja työyhteisötason järjestelyt, ja osaat soveltaa tietoja työssäsi osana tavoitteellista moniammatillista yhteistyötä. Fyysisen, kognitiivisen ja organisatorisen ergonomian kurssit muodostavat kokonaisuuden, joka antaa osallistujalle hyvän käsityksen ergonomian, työn suunnittelun perusteista.

Maatalousyrittäjien työterveyshuolto

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi on päivitetty syksyllä 2023

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista

Kurssin suorittaminen antaa perustiedot maatalousyrittäjien työterveyshuollosta. Kurssin käytyään osallistuja siis tuntee maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvän lainsäädännön; osaa soveltaa maatalousyrittäjien hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteita; osaa tehdä yhteistyötä maatalousyrittäjien ja heidän sidosryhmiensä kanssa työhyvinvoinnin lisäämiseksi; tunnistaa yleisimmät työolojen riskit, keskeiset työperäiset sairaudet ja ammattitaudit; tuntee maatalousyrittäjien lääkinnällisen ja ammatillisen kuntoutuksen erityispiirteet ja osaa ohjata sopivaan kuntoutukseen.

Melu ja työ *UUSI

Vastuuyliopisto: Turun yliopisto

Ajankohta: Syksy 2023.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t (kurssin suorittamiseen liittyvä harjoitustyö)

Kurssilla voi perehtyä äänen ja melun peruskäsitteistöön, kuulemisen fysiologiaan ja anatomiaan, melun vaikutuksista, meluallistumisen arvioinnista, meluntorjunnasta ja kuulonsuojaimista, meluvammasta, ja meluallistamiseen työhön liittyvistä terveystarkastuksista. Kurssin perusteella työterveyslääkäri oppii arvioimaan altistumista, melun vaikutusta kuuloon, ammattitauteja ja niiden haittaa.

Mielenterveys- ja tules – työkyvyn tuki

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet sekä mielenterveys sairaudet ovat suomalaisten yleisimpiä lääkerissä käynnin syitä ja eniten työstä poissaoloja aiheuttavia sairausryhmiä. Verkkokurssin tavoitteena on perehdyttää ja kerrata näitä työterveyshuollon kannalta merkittäviä sairausryhmiä työterveyshuollon näkökulmasta. Kurssilla keskitytään sairausryhmien prevalenssiin, yleisimpiin tautimuotoihin, niiden merkitykseen työkyvyn osalta, kuntoutukseen sekä lyhyesti kyseisten sairauksien työkyvyn tuen vaihtoehtoihin.

Miten työterveyshuolto auttaa muuta terveydenhuoltoa? - Työterveyshuolto tutuksi

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: ei.

Oppimismateriaali on suunnattu muun terveydenhuollon lääkäreille ja hoitajille. Oppimismateriaalin tavoite on lisätä ymmärrystä ja edistää terveydenhuollon muiden toimijoiden ja työterveyshuollon yhteistyötä työkyvyn tukemiseksi ja työterveyden edistämiseksi. Animaatioiden, muiden tiivistettyjen materiaalien ja linkkien avulla saa uusia vinkkejä yhteistyöhön sekä hyvän yleiskäsityksen työterveyshuoltojen työstä, erityisosaamisista ja tekemisen tavoista potilastyössä, työkyvyn tukemisessa. Kurssi on myös osa Työterveyshuolto erikoistuvalla lääkärille tutuksi -kurssia, joka on koejaksolevalle erikoistujalle pakollinen.

Miten julkaisen tieteellisen artikkelin?

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Kurssi päivitetään: 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: ei

Tällä itseopiskelukurssilla käydään läpi artikkelin julkaisemisen perusteet, opitaan mitä vertaisarviointi on ja saadaan käytännön vinkkejä, miten artikkelin julkaisuprosessissa toimitaan. Kurssi toimii tutoriaalina siinä vaiheessa, kun tieteellisen artikkelin julkaisu on ajankohtaista. Kohderyhmänä ovat erikoistuvat työterveyslääkärit ja erikoislääkärit.

Moniammatillisuus työterveyshuollossa – yhteistyöstä voimaa!

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää kurssitehtävän hyväksytyä suorittamista

Kurssin aikana työterveyshuollon ammattihenkilöt ja asiantuntijat sekä heidän toimintansa tulevat tutuiksi. Kurssin jälkeen osallistuja ymmärtää moniammatillisuuden hyödyllisyyden ja tuntee sen monet mahdollisuudet työssään työterveyden edistämiseksi.

Evidence-informed decision making in occupational health and safety (EIDM-OHS) *uusi

Responsible organiser: University of Eastern Finland

Theoretical hours: 5 hours, given the final task is approved

The topic revolves around evidence-informed decision making in OHS from a global and a national perspective. During this course you can expect to learn who are the decision makers in OHS, where to find and how to identify good quality studies and systematic reviews to

back up decision making. Also, you will learn about international networks that support evidence-informed decision making, such as Cochrane Work, WHO, ILO, EU-OSHA and NIOSH:

Osaava tiedonhaku työterveyshuollossa

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Kurssi päivitetään 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää kurssitehtävän hyväksytyä suorittamista

Työterveyslääkärillä on jatkuva tarve löytää nopeasti ajantasainen tieto, oli sitten kyseessä työperäisten altisteiden torjunta, toksikologia tai tuoreimmat viranomaismääräykset ja lainsäädäntö. Verkkokurssin tavoite on perehdyttää näiden sähköisten työterveyshuollon tietolähteiden käyttöön. Jotta tiedonhallinnan ja tiedonhaun verkkokurssi on ajankäytöllisesti mielekäs kokonaisuus, on opimateriaali valtaosaltaan havainnevideoita ja harjoitustehtäviä. Kurssi valmentaa ratkaisemaan työterveyshuollossa ominaisia tietotarpeita kotimaisten ja myös ulkomaisten tietokantojen avulla.

Päihteet ja työterveyshuolto

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssi antaa valmiuksia päihdeongelman tunnistamiseen, päihdepotilaan kohtaamiseen, hoidontarpeen arviointiin sekä myös hoidon toteuttamiseen työterveyshuollossa.

Rakennusalan työterveyshuolto

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssin tavoitteena on oppia ymmärtämään rakennusalan toimialana ja antaa työvälineitä rakennusalan työterveyshuollon ja työturvallisuuden kehittämiseen.

Syöpäsairaudet ja työ

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Päivitetty vuonna 2023.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 h, edellyttää kurssitehtävien hyväksytyä suorittamista

Kurssilla käsitellään työikäisten syöpäsairauksia yleensä, työperäisiä syöpiä ja syöpää ammattitautina, syöpään sairastuneen työkykyä, työkyvyn tukiasioita ja paluuta takaisin työhön. Syöpä, syöpäsairaudet ja työ ovat esillä myös potilaan näkökulmasta.

Taloustietoa työterveyslääkärille 1

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: ei

Verkkokurssin tavoitteena on oppia ymmärtämään työterveyshuollon toimintaympäristön taloudelliset lainalaisuudet.

Taloustietoa työterveyslääkärille 2: Taloudellisen vaikuttavuus

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: ei

Kurssin tavoitteena on tutustua syvemmin työterveyshuoltotoiminnan taloudelliseen vaikuttavuuteen ja vaikuttavuuden arviointiin.

Tapauspankki: ammatillinen kuntoutus

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi on päivitetty vuonna 2023

Teoriatunnit: ei

Tapaukset käsittelevät pääosin ammatillista kuntoutusta, mutta myös lääkinällistä kuntoutusta ja työkyvyttömyyseläkeasioita. Potilastapaukset esitellään sairausryhmittäin. Tapauksia voi pohtia itsenäisesti tai esim. ohjauskeskusteluissa. Tapauksiin on liitetty mallivastaus. Tapausten yhteyteen on laitettu myös lähteitä ja viitteitä tapauksen teoreettisen tietopohjan laajemmaksi opiskelemiseksi ja varmentamiseksi.

Terveysalan työterveyshuolto

Vastuuyliopisto: Oulun yliopisto

Päivitykset 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin suorittamista hyväksytysti

Tavoitteena on, että opintokokonaisuuden suoritettuaan opiskelija tunnistaa moniammatillisen terveysalan työn erityispiirteet, tuntee terveysalan työn vaara-, kuormitus- ja voimavaratekijät ja saa käsityksen terveysalan työterveyshuollossa huomioitavista tekijöistä.

Tieteellisen tutkimuksen perusteita

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: ei

Verkkokurssin tavoitteena on oppia tieteellisen tutkimuksen perusteita ja tutkimuksen soveltamista työterveyshuollon käytäntöön.

Toksikologiaa työterveyslääkäreille 1 - ammattitaudit, tiedonhaku, riskinarviointi

Vastuuyliopisto: Turun yliopisto

Kurssi on päivitetty 2023

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t

Tämän verkkokurssin tavoitteena on perehtyä työtoksikologian ja työlääketeollisen vaaranarvioinnin perusteisiin. Erityisesti tarkastellaan kemikaali ammattitauteja, tiedonhakua ja vaaranarviointia kemikaalitietokantoja käyttäen. Kurssin avulla työterveyslääkäri voi itsenäisesti selvittää useiden kemikaalien riskiprofiilin ja arvioida terveysvaikutuksia ja terveysvaaran torjuntaa.

Tunnista tärinän terveysvaikutukset

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Kurssi päivitetään 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5

Kurssi on itseopiskelukurssi ja uusittu kokonaisuudessaan vuonna 2022. Kurssilla opitaan arvioimaan tärinäaltistumista ja tärinän terveyshaittoja sekä diagnosoimaan tärinätauti ammattitautina. Tietoaineiston lisäksi kurssilta löytyy harjoitustehtäviä ja potilastapauksia. Kliininen osio keskittyy vain käsiin kohdistuvan tärinän aiheuttamaan ammattitautiin: tärinätautiin. Teoriakoulutuksen tunnit: 5 h, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Työelämäntuntemus

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024

Teoriatunnit: 5 t, edellyttää kurssitehtävän hyväksytysti suorittamista.

Työterveyslääkäri toimii terveydenhuollon, työelämän ja sosiaalivakuutuksen rajapinnoilla. Hän tarvitsee työssään tietoa, ymmärrystä ja osaamista työelämästä, siihen vaikuttavista ja sitä säätelevistä tekijöistä. Kurssin suorittaminen antaa tämän osaamisen saavuttamiselle hyvät valmiudet.

Työhyvinvoinnin psykologiset perusteet

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssin tavoitteena on oppia oleellisia asioita työhyvinvoinnin psykologisista perusteista, joita työterveyslääkäriin tulee tietää. Se esittelee myös alalla käytettyjä teorioita, joita käytetään tutkimuksissa ja myös alan artikkeleissa.

Työhön paluun tuki

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssin tavoitteena on perehtyä työhön paluuseen ja siihen liittyviin tukitoimiin. Onnistunut työhön paluu sairaudesta johtuneen poissaolon jälkeen on tärkeää, koska sillä on merkitystä, ei vain työntekijöiden hyvinvoinnin, vaan myös työurien pidentämisen ja työkyvyttömyyseläkkeiden kannalta.

Työkyky ja sosiaalivakuutus

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssin tavoitteena on oppia keskeiset työkyvyn arviointiin, lausuntojen laatimiseen ja kuntoutusvaihtoehtoihin liittyvät asiat esimerkkitapausten avulla. Kurssi sisältää osiot sosiaalivakuutuksen lakisääteisestä taustasta, vakuutuslääketieteellisen arvioinnin perusteista, sairauspäivärahasta ja osasairauspäivärahasta, toimintakyvyn arvioinnista, työtapaturmista osana sosiaalivakuutusta, Kelan järjestämästä ja työterveyshuoltolakiin perustuvasta kuntoutuksesta ja työkyvyttömyyseläkkeestä.

Työn kuormittavuus

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: ei

Verkkokurssilla opetellaan kuormittumisen ja palautumisen arviointia työterveyden näkökulmasta. Kurssin suorittuaan opiskelija osaa arvioida työntekijän fyysistä, henkistä ja sosiaalista kuormitusta sekä tunnistaa yksilöllisten ominaisuuksien vaikutuksen kuormittumiseen, osaa arvioida palautumista ja tunnistaa tilapäisen ylikuormituksen ja ylirasitustilan välisen eron. Opiskelija tuntee myös menetelmiä kuormituksen / palautumisen mittaamiseksi

Työpaikkaselvityksen perusteet

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t.

Kurssin tavoitteena on, että erikoistuva oppii perustiedot työpaikkaselvityksestä ja osaa toteuttaa sen pohjalta myös työpaikkaselvityksen omassa työssään.

Työterveyshuollon historiasta Suomessa

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi on päivitetty vuonna 2023

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää kurssitehtävän hyväksytysti suorittamista

Kurssin jälkeen osallistuja tuntee suomalaisen työpaikkalääkärin ja työterveyshuollon historiaa, osallistuja ymmärtää työn ja yleisen yhteiskunnallisen kehityksen merkityksen työpaikkalääkäritoiminnan ja työterveyshuollon kehitykselle sekä osallistujan identiteetti työterveyslääkärinä vahvistuu.

Työterveyshuolto erikoistuvalla lääkärille tutuksi

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: ei

Kurssi on työterveyshuoltoon erikoistuvalla lääkärille pakollinen tehtävä erikoistumiseen liittyvän koejakson aikana. Kurssin jälkeen erikoistuvalla on hyvä yleiskäsitys työterveyshuollosta, sen perusteista ja tavoitteista, sen erityiskysymyksistä ja -osaamisesta. Hän ymmärtää myös moniammatillisuuden, työpaikkojen kanssa tehtävän yhteistyön sekä muun terveydenhuollon kanssa tehtävän yhteistyön perusteet sekä alan yhteiskunnallisen merkityksen. Kurssin sisältö auttaa myös erikoistumissuunnitelman laatimisessa.

Työterveyshuoltotoiminta etänä

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: haetaan 5 t, edellyttää verkkotentin hyväksytysti suorittamista.

Verkkokurssilla on tarkoitus perehtyä digitalisaation tuomiin mahdollisuuksiin kehittää työterveyshuollon toimintatapoja, työterveyshuollon ennaltaehkäisevän toiminnan toteuttamiseen etäpalveluina sekä työterveyshuollon etäpalveluiden korvaamiseen liittyvin ohjeisiin.

Työterveyslääkärin ammatillinen identiteetti

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää kurssitehtävien hyväksytyä suorittamista.

Myönteinen ammatti-identiteetti tukee työssä tarvittavien voimavarojen ja työkyvyn kehittymistä.

Muun muassa erikoistumisopintojen katkonaisuus, vaihtuvat tehtävät ja toiminta työelämän rajalla asettavat omat haasteensa ammatti-identiteetin rakentamiselle ja oman osaamisen määrittelylle.

Kurssi tuo mahdollisuuden pohtia oman ammatti-identiteetin kehittymistä monipuolisesti, myös alan vahvuuksien ja kipukohtien käsittelyn kautta.

Työterveyslääkärin lakipakki 1

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: ei

Verkkokurssin tavoitteena on avata työterveyshuollossa työskenteleville lääkäreille työterveyshuollon kannalta keskeisiä lakeja. Pääpaino tässä lakipakin ensimmäisessä osassa on puhtaasti työterveyshuoltoa koskevassa työterveyshuoltolainsäädännössä.

Työterveyslääkärin lakipakki 2

Vastuuyliopisto: Tampereen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: ei

Verkkokurssin tavoitteena on avata työterveyshuollossa työskenteleville lääkäreille työterveyshuollon kannalta keskeisiä lakeja. Tässä Työterveyslääkärin lakipakin toisessa osassa perehdytään työturvallisuuslakiin ja työsopimuslakiin.

Työterveyslääkäri yhteiskunnallisena vaikuttajana

Vastuuyliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi päivitetään vuonna 2024.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää kurssitehtävän hyväksytyä suorittamista.

Mitä yhteiskunnallisella vaikuttavuudella tarkoitetaan? Miksi työterveyslääkärin tulisi toimia yhteiskunnallisena vaikuttajana? Miten työterveyslääkäri voit vaikuttaa asuinpaikkakuntansa hyvinvointiin ja elinvoimaan? Millaisia vaikutuskanavia voi hyödyntää? Kenen kautta ja kenen kanssa? Millaisia vaikuttamisen taitoja tarvitaan? Oppimateriaalissa käsitellään monipuolisesti ja laaja-alaisesti työterveyslääkärin asemaa, ammatti-identiteettiä ja työn merkittävyyttä. Kurssimateriaalin rungon muodostavat lyhyet eri tason vaikuttajien haastattelut, lisäksi jonkin verran oheismateriaaleja.

Materiaaleihin voi tutustua ilman kurssin suorittamista. Teoriatuntien saamisen edellytys eli kurssi-tehtävä on 3000-3500 sanan kirjoitus osallistujan/työterveyslääkärin toiminnasta yhteiskunnallisena vaikuttajana.

Työturvallisuus ja lääkäri

Järjestävä yliopisto: Itä-Suomen yliopisto

Kurssi on päivitetty vuonna 2023.

Teoriakoulutuksen tunnit: 5 t, edellyttää kurssin hyväksytyä suorittamista

Työturvallisuus on keskeinen osa työterveyttä ja työterveys keskeinen osa työturvallisuutta. Kurssin jälkeen erikoistuja tuntee työturvallisuustyön perusteet, tavoitteet ja palvelujärjestelmän ja ymmärtää oman roolinsa työturvallisuuden tekijänä ja työperäisten riskien terveydellisen merkityksen arvioijana. Kurssilla käsitellään myös lääkärin omaa työturvallisuutta. Kurssi valmistaa osaltaan myös tavoitteellisten työpaikkaselvityskäyntien tekemiseen ja monialaiseen yhteistyöhön.

4. Helsingin yliopisto

Helsingin yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksessa on yhteensä yli 300 erikoistuvaa lääkäriä ja noin 150 kouluttajalääkäriä. Koulutuspaikkasopimuksia työterveyshuollossa on HY:ssä yhteensä yli 100.

HY:ssä on yliopiston omalla rahoituksella täysiaikainen työterveyden professori (Kari Reijula) ja yksi kliininen opettaja (100 %) työterveyden perusopetuksessa. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksessa pääosin erillisrahoituksella HY:ssä toimii osa-aikaisia (20-30 %) kliinisiä opettajia, kouluttajakoulutuksen viiden yliopiston yhteinen täysiaikainen yliopisto-opettaja, koulutusta ja koulutuspaikkayhteistyötä koordinoiva ja virtuaaliyliopiston valtakunnallista toimintaa koordinoivat osa-aikaiset asiantuntijat.

4.1. Projektit ja hankkeet

Koulutuslääkäriprojekti

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Ajankohta: kevät ja syksy 2024

HY:n lääket. tiedekunta (LTDK) käynnisti Koulutuslääkäriprojektin, joka liittyy erikoislääkärikoulutuksen uudistamiseen ja sairaalaerikoisalojen kouluttajien koulutuksen koordinaatioon. HY LTDK otti ohjelmaan mukaan LTDK:n omalla rahoituksella myös työterveyshuollon erikoisalan. Koulutuslääkäriprojektissa toteutetaan koulutuspaikkakerros HY:n hyväksyntään koulutuspaikkoihin, arvioidaan koulutuksen toteutumista, kouluttajien ja erikoistujien tarpeita. Tavoite on vahvistaa työterveyshuollon erikoisalalla HY yo-kampuksen ja koulutuspaikkojen välistä yhteistyötä ja jatkuvaa vuoropuhelua koulutuksen kehittämiseksi.

Työpaikkaselvitys rakennustyömaalla / Opetusvideon tuottaminen

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Ajankohta: suunnittelu alkoi syksyllä 2023 ja toteutus v. 2024 aikana.

Video on osa työpaikkaselvityksen perusteet – webinaarisarjan tapaustyöskentelyä. Se valmistetaan täydentämään virtuaalista työpaikkaselvitystä talonrakennusalalla. Videon suunnittelu käynnistyi loppuvuodesta 2023 ja jatkuu v. 2024 aikana.

4.2. Aluekohtainen koulutus

Aluetapaamiset

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Ajankohta: kevät- ja syyslukukausi 2024

HY LTDK toteuttaa aluetapaamisia HY:n hyväksyntään tth erikoisalan koulutuspaikkoihin. Tavoite on vahvistaa yhteistyötä koulutuspaikkojen hallinnon, kouluttajien ja erikoistujien kanssa. Tarkoitus on ohjata ja neuvoa koulutuspaikkoja sopimusten laadinnassa ja päivittämisessä sekä tukea kouluttajien ja erikoistuvien lääkäreiden toimintaedellytyksiä. Tilaisuuksia järjestetään 2-3 x lukuvuoden aikana.

Ajan hermolla –seminaarit

Vastuuyliopisto: Helsingin yliopisto

Ajankohta: kevät ja syksy 2024

Teoriakoulutuksen tunnit: 3+3

Tavoitteet: Ajan hermolla –seminaarien aiheet rakentuvat nimensä mukaisesti työterveyshuoltoa koskevista ajankohtaisista teemoista. Seminaarien kohderyhmänä ovat Helsingin yliopiston työterveyshuoltoon erikoistuvat lääkärit ja heidän kouluttajansa. Ne järjestetään lähitapahtumina. Koulutuksesta saa kolme teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tuntia. Kevään 2024 seminaarin aiheena on Työkykyjohtaminen. Syksyn 2024 Ajan hermolla – seminaarin suunnittelu käynnistettiin jo 2023 lopussa.

Starttiseminaari erikoistumisensa aloittaville

Starttiseminaari järjestetään vuonna 2024 kaksi kertaa; 15.1.2024 ja kesäkuussa. Seminaarissa uudet erikoistujat tutustuvat erikoistumiskoulutuksen rakenteeseen ja oppimistavoitteisiin ja aloittavat oman erikoistumissuunnitelman laatimisen. Myös kouluttajalääkäreiden toivotaan osallistuvan starttiseminaariin yhdessä erikoistujansa kanssa.

Työterveyshuollon erikoistumissuunnitelma -kurssi (Tth-Es)

Kurssi järjestetään kahdesti vuodessa ja se käynnistyy starttiseminaarin yhteydessä. Kurssilla erikoistuva lääkäri laatii verkossa suoritettavien osatehtävien avulla ohjatusti henkilökohtaisen opintosuunnitelman oman erikoistumisen tueksi.

5. Itä-Suomen yliopisto

Itä-Suomen yliopistossa on marraskuun lopussa 2023 kirjoilla 104 erikoistuvaa lääkäriä. Valmistuneita oli vuonna 2021 yhteensä viisi, vuonna 2022 neljä ja vuonna 2023 kuusi (tilanne 3.12.2023). Itä-Suomen yliopistontyöterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on kouluttaa viisi uutta erikoislääkäriä vuodessa. Osallistumme aktiivisesti erikoistuvien lääkäreiden opintojen ohjaukseen ja koordinointiin valmistumisen edistämiseksi.

Työterveyshuollon sopimuskoulutuspaikkoja on yhteensä 31. Koulutuspaikat sijoittuvat maantieteellisesti akseleille Mikkeli-Kuopio-Kajaani ja Joensuu-Kuopio-Jyväskylä. Näissä koulutuspaikoissa toimii yhteensä 38 kouluttajalääkäriä, joilla on UEF:n hyväksyntä. Hyväksytyjä työkyvyn arviointi ja kuntoutus -jakson koulutuspaikkoja on yhteensä seitsemän.

Koulutusjaksot työterveyshuoltoa tukevilla kliinisillä erikoisaloilla suoritetaan alueen koulutussairaaloissa. Itä-Suomen yliopistolla on työterveyshuoltoon erikoistuvan lääkärin poolivirka KYS:ssä. Virassa voi suorittaa kolmen kuukauden kliinisen palvelun ihotaudeilla tai keuhkosairauksien klinikassa tai työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakson kuntoutustutkimuspoliklinikassa. Paikat klinikajaksolle varataan Itä-Suomen yliopiston kautta. Työterveyslaitosjakso suoritetaan Työterveyslaitoksella Kuopiossa tai K-SKS:n työlääkätieteen poliklinikalla Jyväskylässä yhteistyössä Työterveyslaitos Tampereen kanssa.

Painopistealueitamme vuonna 2024 ovat erikoistuvien lääkäreiden valmistumisen edistäminen ja tukeminen opinto-ohjauksen ja neuvonnan avulla, kolmen uuden verkkokurssin valmistaminen, toteutus ja arviointi sekä olemassa olevien kurssien kehittäminen. Järjestämme vuoden aikana 3 ohjattua verkkokurssia sekä 14 itseopiskelukurssia.

5.1 Aluekohtainen koulutus

Starttiseminaarit ja Työterveyshuollon erikoistumissuunnitelmakurssit (Tth-Es)

Järjestämme erikoistujille pakollisen kaksiosaisen starttiseminaarin kaksi kertaa vuoden aikana: ensimmäisen seminaarin aloitusosan 23.1.2024 ja sen jatko-osan maaliskuussa 2024. Toisen starttiseminaarin aloitusosa järjestetään kesäkuussa ja sen jatko-osa elo-syyskuussa. OPS:n mukaan erikoistujan tulee osallistua ensimmäiseen mahdolliseen starttiseminaariin opinto-oikeutensa saamisen jälkeen. Starttiseminaarit järjestetään kaikissa yliopistoissa samaan aikaan lukuvuodesta, ja niiden ohjelmarunko on suunniteltu yhdessä, paikalliset tekijät kuitenkin huomioon ottaen. Kurssiaineistot ja tehtävät ym. ovat yhteisellä Moodle-alustalla.

Starttiseminaariin osallistuville kouluttajille startti hyväksytään heiltä vuosittain vaadittavaksi yliopiston järjestämäksi pedagogiseksi koulutukseksi.

Tth-Es -kurssi alkaa aina starttiseminaarista. Myös se on erikoistujalle pakollinen ja se on suoritettava koejakson aikana. Kurssilla erikoistuja laatii koko erikoistumisaikaansa koskevan suunnitelman ja suorittaa hyväksytysti Tth-Es:in kuuluvan Työterveyshuolto erikoistuvalla lääkäriä tutuksi -oppimateriaalin.

Aluekoulutukset

Aluekoulutukset järjestetään iltapäivän mittaisina tilaisuuksina vähintään kaksi kertaa vuodessa. Koulutukset on suunnattu kaikkien alueiden (Joensuu, Jyväskylä, Kuopio, Mikkeli) työterveyshuollossa toimiville lääkäreille, erikoistujille ja kouluttajille. Aluekoulutuksia voidaan järjestää joko kaikkien alueiden yhteisinä koulutuksina Kuopiossa tai koulutuspäivinä neljällä alueella. Koulutuksissa käsitellään ajankohtaisia erikoislääkärikoulutukseen ja työterveyteen liittyviä aiheita. Tilaisuudet mahdollistavat matalan kynnyksen osallistumisen yliopistojen järjestämään koulutukseen ja ovat osa yliopiston koulutuspaikkayhteistyötä. Koulutusten suunnittelussa ja järjestämisessä teemme yhteistyötä alueellisten toimijoiden kanssa. Aluekoulutuksista saa kolme teoriatuntia erikoistumiskoulutukseen. Kouluttajille aluekoulutus hyväksytään heiltä kouluttajaoikeuksia ylläpitäväksi koulutukseksi.

Kumppanuuskoulutukset

Itä-Suomen yliopiston työterveyshuollon, yleislääketieteen ja geriatrian yksiköt suunnittelevat yhdessä ja järjestävät kolme näiden alojen erikoistujille sopivaa ajankohtaista seminaaria. Seminaareista loka-marraskuun koulutus on työterveyshuoltoyksikön järjestämisvastuulla (muut seminaarit helmi- ja toukokuu). Teoriatunnit anotaan kunkin päivän sisällön ja keston mukaan. Kehitämme yhteistyötä yleislääketieteen erikoislääkärikoulutuksen kanssa.

5.2. Muu yhteistoiminta ja tiedotus

Osallistumme säännöllisesti ja kannustamme erikoistujia ja kouluttajia mukaan sekä Itä-Suomen työterveyslääkärit ry:n että Suomen Työterveyslääkäriyhdistys ry:n toimintaan mm. esittelemällä virtuaaliyliopiston toimintaa I-STLYn kuukausikokouksessa alueen työterveyslääkäreille. Osallistumme aktiivisesti Itä-Suomen lääketiedetapahtumaan. Teemme koulutusyhteistyötä myös Kuopion Työterveyslaitoksen kanssa.

Tiedotamme toiminnastamme ja pidämme yhteyttä työterveyshuollon erikoistuviin lääkäreihin sekä kouluttajalääkäreihin virtuaaliyliopiston, aluekoulutusten, UEF-kouluttajat ja -erikoistujat -sähköpostilistojen sekä ajankohtaiskirjeemme *Tuulahdus yliopistolta* avulla.

5.3. Tutkimus

Jatkamme työterveyshuollon erikoislääkärikoulutukseen liittyvää tutkimusta yhteistyössä muiden yliopistotahojen ja tutkimusorganisaatioiden kanssa.

6. Oulun yliopisto

Oulun yliopistossa työterveyshuoltoon erikoistuu 20.12.2023 tilanteen mukaan tiedekunnan listoilla 150 ja oppialan listoilla 139 erikoistuvaa lääkäriä 58 kouluttajalääkäriin tuella. Koulutuspaikkasopimuksia Oulun yliopiston kanssa on solmittu työterveyshuoltojaksolle koulutuksen toiminnallisten kokonaisuuksien mukaisesti 17 ja ne kattavat 77 koulutustyöterveysasemaa puolen Suomen alueella. Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakson koulutuspaikkasopimuksia on 5 ja ne kattavat 7 kuntoutuksen koulutuspaikkaa.

Oulussa saatavilla olevien työterveyslaitosjaksopaikkojen mahdollistamalla tavalla tavoitteena on 6 erikoislääkäriin valmistuminen vuosittain.

Oulun yliopisto fokuo koulutustoiminnassaan työelämäosaamiseen ja työurien tukemisessa tarpeellisiin osaamisiin, linkittyen myös työterveysyhteistyön kysymyksiin. Toimimme vahvasti yhteisessä valtakunnallisessa verkostossa, erityisesti kouluttajakoulutuksen ja virtuaaliyliopiston työryhmissä. Professori Leena Ala-Mursula toimii kouluttajakoulutuksen vastuuprofessorina. Lisäksi hän toimii työterveyshuollon erikoisalan edustajana STM:n erikoislääkärikoulutuksen koordinaatiojaostossa ja sen alatyöryhmissä. Lisäksi hän toimii valtakunnallisen kuulustelun vaatimuksiin kuuluvan Työterveyslääkäri-lehden toimituskunnassa.

Tuotamme kuvattujen vastuutehtävien pohjalta verkoston yhteiseen käyttöön ajankohtaisia selvityksiä, esitysmateriaaleja ja yhteistä viestintää tukevaa graafista aineistoa sekä osallistumme yhteisten verkkosivujen (tthvyo.fi) ja verkko-oppimisympäristön päivittämiseen. Oulun verkkopedagogi vastaa kouluttajakoulutusten verkko-oppimisympäristöjen hallinnasta, toimii varahallinnoijana tthvyo.fi-sivustolla ja jatkaa vuonna 2024 sähköisen ELSA-järjestelmän kehittämistyössä työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen yhteyshenkilönä sekä vastuullisena verkkopedagogina osaamistavoitteiden mukaisten koulutusten tarkastelun jatkamisessa virtuaaliyliopiston projektissa.

Toimimme aktiivisesti myös alueellisissa erikoislääkärikoulutuksen ja palvelujärjestelmän verkostoissa. Leena Ala-Mursula on Oulun yliopistossa erikoislääkärikoulutuksen alueellisen neuvottelukunnan jäsen. Tiimimme osallistuu aktiivisesti alueellisten ammatillisen täydennyskoulutuksen tavoitteita palvelevien verkostojen toimintaan, kuten Pohjolan Lääkäripäivät ja Pohjois-Suomen Työterveyslääkärit ry.

6.1. Projektit ja hankkeet

TTH-ELSA-projekti: Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksessa on valmisteltu sähköistä lokikirjaa jo vuodesta 2020 alkaen omalla projektilla, jota Oulun yliopiston verkkopedagogi on projektin vastuuhenkilönä koordinoanut. Sähköinen lokikirja ja erikoistumisen seuranta- ja arviointijärjestelmä kaikille aloille on toteutunut vuonna 2022 valtakunnallisena ELSA palveluna, jonka suunnittelu- ja kehitystyöhön olemme projektilla aktiivisesti vaikuttaneet. ELSA vaatii seuraavaksi sekä käyttöönoton tukea että jatkokehittämistä. Vuonna 2024 jatkamme yhteistä TTH-ELSA-projektia, jolla varmistamme vuonna 2022 käyttöön otetun ELSA-palvelun käyttöönoton ja jatkokehittämisen erikoisalamme kannalta sekä sähköisen järjestelmän ja siihen laajemmin vaikuttavan koulutus uudistuksen edellyttämän kehitystyön ja ohjauksen ja neuvonnan kannalta. Projektista vastaa Oulun yliopisto valtakunnallisen ohjausryhmän tukemana. Projektissa tuotamme koulutusmateriaalia, tiedotamme, koordinoimme yhteistä kehittämissä työsken telyä ja tarjoamme käytön tukea omalla erikoisalalla ja sen verkostossa. Olennainen

osa työskentelyä on vuosittain päivitettävien yhteisten OPS Osaamisen arviointi-oppaan ja työterveyshuoltoon erikoistumisen oppaan tekstien valmistelutyö yhteistä käsittelyä ja jatko-työstöä varten.

6.2. Aluekohtainen koulutus

Starttiseminaarit 2024

Valtakunnallisesti sovitun yhteisen linjan mukaisesti järjestämme vuonna 2024 tammikuussa ja kesäkuussa paikallisesti starttiseminaarit aloittaville erikoistuville ja heidän kouluttajalääkäreilleen. Vuonna 2024 jatkamme kaksiosaisen startin rakennetta, seurantatapaamisen keskittyessä ELSAN käyttöön. Lisäksi osallistumme valtakunnallisesti yhteisen erikoistumissuunnitelman tekemiseen ohjaavan verkkokurssin toteuttamiseen.

Pakollisena suoritettavan starttiseminaarin ja siihen liittyvän verkkokurssin tavoitteena on antaa tukea erikoislääkärin ajattelutavan ja identiteetin rakentamiseen antamalla tietoa ammatin historiasta, tehtävistä ja tulevaisuuden haasteista, tarjota käytännön tietoa opinnoista omien opintojen suuntaamisen tueksi sekä tukea verkostoitumista erikoisalalle.

Koulutuspaikkayhteistyö ja aluetapaamiset

Tapaamme erikoistuvia, kouluttajalääkäreitä sekä koulutuspaikkojen edustajia Oulun yliopiston koulutusalueen eri paikkakunnilla vuosittain. Yhteydenpitoa toteutetaan tiiviisti myös verkon välityksellä. Aluetapaamisia järjestetään vuonna 2024 syksyllä, keväällä valmistaudumme näkemään oman ja muiden yliopistojen alueiden edustajia järjestämässämme valtakunnallisessa seminaarissa. Käynnistämme selvitys- ja valmistelutyön STM toimenpideohjelman kannustaman visitaatiokäytännön pohjalta aluetapaamisten mahdolliseksi laajentamiseksi visitaatioiden suuntaan.

Pohjolan Lääkäripäivät

Osallistumme aktiivisesti Pohjolan Lääkäripäivien toteuttamiseen valmistelu- ja puheenjohtotehtävissä. Vuodelle 2024 kliininen opettaja Katja Ryyänen on koonnut seminaarin ”Aivot ja mieli työssä”.

Työlääketieteen seminaari

Osallistumme alueellisen erikoisalayhdistyksen verkostossa työterveyslääkäreille suunnattujen työ-
lääketieteen kuukausikatsausten järjestämiseen huhtikuun vuorolla. Yliopistollisen opetuksen työelä-
mäyhteyksien edistämiseksi aloitamme katsauksella ja keskustelulla yliopiston kannalta ajankohtai-
sista asioista. Opetuksemme fokuksen mukaisesti pyrimme syventämään osallistujien ymmärrystä
työterveyslääkärin työelämäosaamisista.

6.3. Tutkimus

Osallistumme erikoislääkärikoulutukseen liittyvään tutkimukseen. Tuemme ja tuotamme alan lääkä-
reiden tutkimusten kriittistä arviointikykyä kehittävää koulutusta.

7. Tampereen yliopisto

Tampereen yliopistossa on 23.11.2023 kirjoilla 191 työterveyshuoltoon erikoistuvaa lääkäriä. Yliopiston hyväksymiä kouluttajalääkäreitä on 43. Työterveyshuollon koulutuspaikkasopimuksia on 26, joista osassa voi olla useita toimipisteitä, ja työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakson koulutuspaikkasopimuksia on 9.

Painopistealueita ovat olemassa olevien verkkokurssien käytön lisääminen, niiden päivittäminen ja kehittäminen. Järjestämme vuoden aikana neljä ohjattua verkkokurssia. Lisäksi rakennamme uuden verkkokurssin, sekä teemme olemassa olevien kurssien kehittämistä ja päivittämistä. Tuottamamme ja vuosittain päivittämämme 21 itseopiskelukurssia ovat koko ajan käytettävissä virtuaaliyliopistossa.

7.1 Aluekohtainen koulutus

Starttiseminaarit

Starttiseminaari järjestetään kevätlukukaudella 2024, ja se on tarkoitettu sekä erikoistuville lääkäreille että kouluttajille. Seminaarin tavoitteena on tutustua työterveyshuollon erikoislääkäritutkinnon rakenteeseen ja sisältöön, henkilökohtaisen opintosuunnitelman tekoon, koulutustarjontaan ja työterveyshuollon virtuaaliyliopistoon.

Työterveyshuollon erikoistumissuunnitelma Tth-Es

Verkkokurssilla erikoistuja tekee henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman. Kurssin aikana pohditaan tehtävien kautta omaa osaamista ja oppimista sekä pohditaan, miten omaa osaamista lähdetään syventämään. Suunnittelua ohjaavat erikoislääkärikoulutuksen opinto-opas.

8. Turun yliopisto

Erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on kouluttaa 6–8 uutta erikoislääkärinä vuodessa. Turun yliopistossa toimii professori, kolme osa-aikaista kliinistä opettajaa ja osa-aikainen verkkopedagogi (50 %). Koulutusoikeus on 140:lla erikoistujalla. Koulutuspaikkoja on 31 ja kouluttajalääkäreitä on 42. Kuntoutusjakson voi suorittaa TYKS:n fysiatrian kuntoutuspoliklinikalla, kuntoutuslaitoksissa (Coronaria, Kankaanpää, Verve) tai työterveyshuoltoyksiköihin rakennetun yliopiston etukäteisen hyväksynnän projektin muodossa kuudessa työterveyshuollon toimipisteessä. Työterveyslaitosjakson voi suorittaa Työterveyslaitoksen Turun yksikössä.

Osallistumme vuosittain lukuvuoden avajaisiin, kouluttajakoulutukseen ja valtakunnallisiin seminaareihin.

8.1. Projektit ja hankkeet

Vuonna 2024 osallistumme koulutusvastuulääkäri (KOVA-lääkäri) toimintaan ja yhteistyöhön Turun yliopiston kaikkien erikoisalojen kesken. Tavoitteena on tukea ja kehittää erikoislääkärikoulutusta ja kouluttajakoulutusta alueellisesti. Vuoden 2024 tavoitteena on edelleen osaamisperustaisen erikoislääkärikoulutuksen menetelmien ja käytäntöjen kehittäminen ja soveltaminen yhteistyössä kentän kouluttajien ja erikoistujien kanssa. Koulutusvastuulääkärinä toimii kliininen opettaja Juha Liira.

Työterveyshuollon koulutuksen edistymistä seurataan ELSA:n avulla ja työterveyshuoltoyksiköihin tehdään vuosittain koulutukseen keskittyviä visitaatioita.

Vuonna 2024 kliininen opettaja osallistuu lääketieteen opetuksen kansainväliseen kongressiin (AMEE). Esityksen aiheena on ELSA-järjestelmän kehittäminen ja kokemukset työterveyshuollon koulutuksessa.

8.2. Aluekohtainen koulutus

TTH-es-kurssit ja Starttiseminaari järjestetään tammikuussa 2024 ja jatkostartti syksyllä 2024. Kurssi on pakollinen uusille erikoistuville. Kuukausittain järjestetään paikallinen koulutusseminaari ajan-kohtaisesta aiheesta. Seminaarit järjestetään etäkoulutuksena.

Kouluttajakoulutus

Turun yliopiston kliiniset opettajat ja verkkopedagogi osallistuvat kouluttajakoulutuksen kurssitarjonnan kehittämiseen ja uusien kurssien sisällön tuottamiseen.

Vera Hjelt -seminaarit

Lukukauden lopussa toukokuussa 2024 ja joulukuussa 2024 järjestetään lukukauden päättävä Vera Hjelt- lähiseminaari. Tilaisuus on suunnattu sekä kouluttajille että erikoistuville. Tilaisuuksissa on koulutustarjontaa täydentäviä ulkopuolisia luennoitsijoita, valmistuneiden väitöskirjojen esittelyä ja valmistuneiden erikoislääkäreiden puheenvuoron. Tilaisuus tarjoaa erikoistuville myös laajemman verkostoitumismahdollisuuden.

8.3 Kumppanuuskoulutus

Työterveyshuolto osallistuu Turun lääketiedepäivien 2024 koulutustapahtumiin ja järjestää ajankohtaisen seminaarin työterveyshuoltoon liittyvästä aiheesta.

8.4 Tiedotus

Pidämme yhteyttä ja tiedotamme toiminnasta virtuaaliyliopiston, kuukausiseminaarien, kouluttajat ja erikoistajat -sähköpostilistojen sekä ajankohtaiskirjeen avulla.

9. Työterveyshuollon virtuaaliyliopisto

Työterveyshuollon virtuaaliyliopisto (TTHVYO) kokoaa yhteen työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallisen verkoston. Virtuaaliyliopisto tarjoaa verkostolle verkkovälitteisen mahdollisuuden toimia, kouluttaa, tiedottaa ja verkostoitua. Sen toimintaa koordinoidaan Helsingin yliopistosta ja siihen palkataan rahoituslain määrärahasta kliininen opettaja ja verkkopedagogiikan asiantuntija. Vuonna 2023 juhlimme virtuaaliyliopiston 20-vuotista taivalta.

Virtuaaliyliopiston asioita käsitellään virtuaaliyliopiston työryhmässä, johon kuuluu jokaisen yliopiston verkkopedagogin lisäksi kliinisiä opettajia ja muita verkoston jäseniä. Työryhmä suunnittelee, kehittää ja toteuttaa yhteistä lähi- ja verkkokoulutustoimintaa yliopistojen yhteisesti sopiman toimintasuunnitelman mukaisesti. Tarvittaessa työryhmässä valmistellut esitykset viedään edelleen verkostolle kommentoitavaksi ja koordinaatioryhmälle päätettäväksi.

ELSA

Valtakunnallinen erikoislääkärikoulutuksen sähköinen seuranta- ja arviointipalvelu ELSA otettiin käyttöön vuonna 2022. Työterveyshuolto oli kehitystyössä aktiivisesti mukana. Yhteistyö jatkuu edelleen Oulun yliopiston kanssa, joka vastaa palvelun pääkoordinaatiosta. ELSAn myötä käyttöön saatu osaamisperustaisuutta tukeva sähköinen lokikirja on tärkeä kehityssuunta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksessa. Pyrimme olemaan mukana myös tulevien vuosien jatkokehityksessä. Käyttöönnoton myötä on selvinnyt, että palvelua pitää edelleen kehittää ja sen käyttäjiä tukea. Tätä varten virtuaaliyliopistolla on TTH-ELSA-projektiryhmä.

Kurssien vastaavuus osaamistavoitteisiin

Osaamisen karttumista kuvataan työterveyshuollossa EPA-arvioinnin avulla. EPA on erikoisalan keskeinen työtehtävä tai toiminta, jonka alan erikoislääkärien voidaan olettaa hallitsevan. Virtuaaliyliopiston projektina tarkastellaan ja varmistetaan osaamistavoitteiden ja erikoisalan keskeisten työtehtävien mukaisten teoriaopinnojen tarjonta ja saatavuus sekä opinnoista tiedottaminen.

Verkkosivut

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen verkkosivut (tthvyo.fi) tarjoavat tietoa koulutuksesta erikoistujille, kouluttajalääkäreille ja muille kiinnostuneille. Verkkosivuilla julkaistaan tiedotusasioiden rinnalla blogikirjoituksia erikoistumisen, oppimisen ja työterveyshuollon ajankohtaisista asioista. Sivut on tehty Wordpress-ohjelmalla ja ne sijaitsevat SceneGroupin Suomen palvelimella. Pääsivujen lisäksi TTHVYO:lla on sivut valtakunnalliselle seminaarille (valtakunnallinenseminaari.tthvyo.fi).

Verkko-oppimisympäristö

TTHVYO:n verkko-oppimisympäristönä toimii valtakunnallinen Moodle-pohjainen DigiCampus (digi-campus.fi). Sieltä löytyy monipuolinen koulutustarjonta erikoistujille ja kouluttajalääkäreille. Kaikki voivat osallistua sekä ohjattuihin että itseopiskeltaviin koulutuksiin. Kouluttajalääkäreille on myös omaa koulutustarjontaa ja oma verkostoitumis- ja tiedotusfoorumi Opettajainhuone. Tarkemmat kuvaukset koulutustarjonnasta löytyvät tästä toimintasuunnitelmasta. Vuonna 2024 päävastuun koulutusten hallinnoinnista DigiCampuksella ottaa Oulun yliopisto (verkkopedagogi).

Videot ja etäkoulutus

Koulutuksia järjestetään niin lähi- kuin etäkoulutuksina. Lähikoulutukset pyritään suoratoistamaan verkkokokousjärjestelmien avulla muille paikkakunnille. Osasta koulutuksista otetaan lisäksi tallenteet myöhempää käyttöä varten. TTHVYO:lla on yhteinen Vimeo Pro ja YouTube -videotallennustilat, joihin tallennukset on mahdollista tallettaa.

Näkyvyys

TTHVYO:lla on ryhmät Facebook- ja LinkedIn-palveluissa, jotka ovat avoimia kaikille erikoistujille, kouluttajalääkäreille ja muille työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta kiinnostuneille. Varsinkin Facebook-ryhmä on aktiivinen ja siellä tiedotetaan ajankohtaisista asioista. TTHVYO löytyy myös X:stä, SlideSharesta ja Instagramista. Sosiaalisen median käytöllä pyritään nopeaan viestintään, julkaisuun ja tavoitettavuuteen.

Verkkosivujen, sähköpostilistojen ja sosiaalisen median lisäksi TTHVYO tiedottaa toiminnastaan säännöllisesti Työterveyslääkärilehdessä. Starttiseminaareissa ja muissa tilaisuuksissa esitellään TTHVYO:n toimintaa, tulevia koulutuksia ja opastetaan koulutustarjonnan hyödyntämiseen niin opiskelun kuin ohjauksenkin tukena. Tuotamme verkostolle virtuaaliyliopiston esittelymateriaalia jaettavaksi erilaisissa tilaisuuksissa ja monipuolista verkkosisältöä erikoislääkärikoulutuksen sivuilla ja esityksissä hyödynnettäväksi.

Virtuaaliyliopiston toimintaa ja sitä koskevaa tutkimustyötä esitellään paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä konferensseissa, joista saadaan samalla merkittävää uutta tietoa oman toiminnan kehittämiseen.

Lausunto

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen professorit sekä Työterveyshuollon virtuaaliyliopistoa koordinoiva Helsingin yliopisto esittävät varattavaksi työterveyshuollon erikoislääkärikoulutukseen, sen kehittämiseen liittyvän virtuaaliyliopiston toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin sekä muihin erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (Liite 2) vuonna 2024 tämän suunnitelman ja budjetin mukaiset varat. Edellä olevat asiat on käsitelty työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallisen koordinaatioryhmän kokouksessa 21.12.2023.

Helsingissä 21.12.2023

Klaus Olkkola
Professori, yksikön johtaja
Lääketieteellinen tiedekunta, Clincium
Helsingin yliopisto

Riitta Sauni
Professori
Lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta
Tampereen yliopisto
Koordinaatiotyöryhmän puheenjohtaja

Kari Reijula
Professori, varadekaani
Lääketieteellinen tiedekunta
Helsingin yliopisto

Liite 1 Koulutukset-yhteenvetotaulukko

Liite 2 Talousarvio vuodelle 2024

Jakelu/tiedoksi

STM Kimmo Tarvainen

Yliopistojen työterveyshuollon professorit ja henkilöstö: virtuaaliyliopisto

Yliopistojen dekaanit: Johanna Arola HY, Pekka Hänninen TY, Seppo Parkkila TUNI, Jussi Pihlajamäki UEF, Osmo Tervonen OY

Työterveyslaitos: Eva Helaskoski, Cherina Dolk, Marja Tuomainen

Työmarkkinajärjestöjen asiantuntijat: EK, SAK, AKAVA, STTK, Kela, STLY